

ANNALIUM PROVINCIAE S. JOSEPHI

Ordinis Excalceatorum SSS. TRINITATIS
Redemptionis captivorum.

LIBER V.

SYNOPSIS.

EXponitur novi Sæculi varium initium in cruentissima bella declinans. Ordinis comitia novum dant Generalem Ministrum. Primus Lapis ad construendam Illaviensem Ecclesiam collocatur. Septima succedit Redemptio captivorum. Examen apud Viennensi nostro templo inherens omen facit secuturæ cujusdam felicitatis, atque alia simul quedam memorabilia recensentur. Privilegia Patribus Redemptoribus ab Apostolica Sede concessa ad hanc nostram Provinciam sub aliqua tamen limitatione extenduntur. P. Isidorus a Visitatione in Mari Britannico exorta ferocissima tempestate naufragus vitam finit, ejus hic elogium. Pragæ agitur de novo Ordinis cænobio condendo, hospitio primum ex donatione ejusdem urbis Archi-Episcopi impetratô. LEOPOLDI MAGNI Romanorum Imperatoris lugendus obitus. Obit & Comaromiensis nostri cænobii Fundator Excellentissimus & Reverendissimus D. Ladislaus Episcopus Nitriensis Regni Hungariæ Cancellarius.

CAPUT I.

Præsentis temporis status. In Hispania Ordinis Generalia celebrantur Comitia: in Hungaria verò Primus Lapis pro nostra Ecclesia Illaviensi collocatur.

Novi sæculi
status.

Novum ordimur Sæculum ! Annus incipit a partu Virginis primus post millesimum & Septingentesimum. Aurea pax, lætæque temporum tranquillitas, quæ post tot cruentas cædes & funestas clades non ita pridem in Oriente gratam faciem extulerat, in Occidente lugenda rerum vicissitudine in horrida bella, multorumque Regnorum vastationem degeneravit.
Reli-

Reliquiæ præteriti anni sæcularis sequentis sæculi malorum fuere femina. Luctus primò, postea cruentissimi belli causam præbuit Europæ mors CAROLI II. Improbis Regis Catholici, quem anno superiore prima dies Novembris mortalium consortio eripuit, & ad meliorem vitam transtulit. Huic nobili funeri tota ferme Europa parentavit non tam lacrymâ, quàm immensa vi sanguinis effusa. Quis crederet? e Regio tumulo emerfit atrocissima tempestas, quæ innumeros mortalium pessumdedit, & in tumultum præcipitavit. Grandis ubique surrexit inquietudo animorum, & studiis in contrarium scissis diversæ protinus, sibi quæque infensissimis odiis oppositæ factiones coaluerunt, dum quisque spes suas, aut jura persequitur. Bellonâ itaque truculentum flagellum quatientem Mars cristas erexit, & madidum adhuc a præteriti sæculi cruore acinacem gaudens resumpsit in propria deinceps viscera grassaturus. Ob unius Regis testamentum oriuntur jam non controversiæ solum, sed dissidia & apertum bellum: Orbis summa colliduntur capita, præcipiti Regnorum vertigine motus & convulsiones Christianæ Reipublicæ conflantur, mutuisque armis & odiorum dira rabie omnia permiscuntur. Sed quid attinet obductam cicatricem refricare, & in recensendis illorum temporum calamitatibus restituentem calamum occupare, præcipuè cum id ab aliis cumulatè jam, ubertimque præstitum fuerit, taliumque rerum relatio a muneris mei ratione multum abhorreat. Quamobrem, ut illis tragœdiis prætermisissis ad nostra gressus recipiam, primum annum hujus sæculi cursim exponam.

II. Annus iste, utut aliarum rerum memorabilium sat sterilis, novos tamen Superiores Ordini nostro dedit; evolutò namque sexenniò, quò noster P. Joannes a S. Antonio supremum sacre Religionis nostræ Magistratum administravit, Patres in oppido Torrejone de Velasco die vigesima tertia mensis Aprilis ad Generalia comitia congregati eidem in hoc supremo munere communibus suffragiis substituerunt P. Joannem a S. Athanasio virum eximie doctum, ac editis in Regulam nostram primitivam eruditissimis Disputationibus, quas duobus tomis complexus est, clarum.

III. In hoc eodem Generali Conventu P. Joannes a JESU Maria sacre Theologiæ quondam in Academia Salmanticensi Professor, & cœnobii nostri Herbassensis Minister emeritus, nostri Conventus Viennensis Minister designatus est; verum a longè nobis monstratus solum, non datus fuit, nec acceptus, acceptissimus aliàs futurus, nisi vir litteris ac virtutibus longè commendatissimus fractæ valetudinis obtentu officium resignasset, & longinquum in Germaniam iter subire detrectasset, ut proinde cœnobium Viennense altera jam vice suo Pastore viduatum fuerit. Dictus autem P. Joannes sequentibus annis suæ Præfectus Provinciæ ac demum Definitoris Generalis munere potitus fuit. Quamvis autem tot officia in nostro Ordine administraverit, nunquam tamen (quæ erat tanti viri indefessa solertia) a prædicatione Verbi Divini destitit, aut calamo inducias concessit, sed continuè eruditis suis libris Rempubicam Litterariam illustravit; quorum catalogum,

1701.

Mors CAROLI II. Regis Catholici causa bellorum.

Ab iis referendis Auctor se excusat.

Ordinis Minister Generalis eligitur.

Minister Viennensis P. Joannes a JESU Maria electus resignat officium.

Alia ejus officia.

1701.
Ejusdemque
opera.

cùm majorem eorum partem latinitate donatam P. Josephus a S. Maria Austriacus Viennensis typis vulgaverit, huic loco attexere visum est: Scripsit igitur patrio idiomate aliquot tomos, quorum primus & secundus sermones in omnes Dominicas totius anni, tertius & quartus autem conciones habent de omnibus Festis in anno occurrentibus; quintus & sextus item sermones in omnes dies totius quadragesimæ. In septimo tomo Mysterium Sanctissimæ TRINITATIS moralibus & prædicabilibus discursibus exponit. Et hæc septem volumina operâ & studiô supralaudati P. Josephi in latinum idioma conversa lucem publicam jam aspererunt. Aliud autem volumen sub hoc titulo: *Liber vitæ in schola mortis* latinè quidem loqui didicit, nondum tamen typis expressum, in manuscriptis adhuc latet. Restant præterea alia duo volumina ejusdem auctoris *Scala nimirum felicitatis & infelicitatis*, & Catechismus pro usu Parochorum, sed Castellano idiomate conscripta, ac nondum, quod scio, in Latinum translata; sed de his satis.

Minister
Viennensis si-
mul etiam
Commissarius
Generalis.

IV. Cæterum P. Martinus ab Ascensione, qui Leopoli apud Polonos Philosophiam & Theologiam fratribus antea prælegerat, postea verò Conventûs Leopolitani, ad S. Nicolaum nuncupati extrâ muros, cujus ipse, sicut etiam Camenecensis in Podolia præcipuus auctor fuerat, præfecturam gesserat, ad nostram Provinciam evocatus fuit, ut cœnobio Posoniensi præesset. Verum priusquam ille Posonium perveniret, everso priore decreto alteri muneris admotus a nostro Generali Definitorio Viennensis Minister declaratur, cujus administrationem deinde die vigesima quinta Septembris suscepit, & paulò post etiam Commissarius Generalis per Austriam & Hungariam renunciatus, utrumque officium difficillimis illis temporibus magna prudentiæ commendatione sustinuit. Porro P. Josephus a Sanctissimo Sacramento, qui nunc iterum in Redemptoris officio confirmatus fuit, zelò charitatis motus, civitates Imperiales & aulas Germanicorum Principum percurrit, ut eleemosynas corrogaret, quibus septimam pro captivorum solatio Redemptionem celerius inchoaret.

P. Redem-
ptor confir-
matur.

Eleemosy-
nas colligit.

Illaviæ Reli-
gioforum mu-
tatio.

V. Illavia quoque suas mutationes sensit; recentiores siquidem Ordinis nostri Alumni absolutis ibidem Philosophiæ studiis ad condiscendam scientiam Theologicam Posonium amandati fuere, in quorum locum illi successerunt, qui Viennæ post emissâ solemniam Religionis vota indè discesserant, ut Philosophiæ pariter curriculum cum bonis superis Illaviæ auspicarentur; quòd domus illa aptissima censeretur novis plantulis sub disciplina Magistri ritè instituendis. Prius tamen P. Josephus a JESU Maria Illaviensis Præses post absolutam cœnobii fabricam satagere cœpit, ut Primus Lapis pro ædificio Ecclesiæ ibidem fundamentis imponeretur; hætenus enim necessitate id exigente cœnobii ambulacrum nobis sacelli & chori usum præbuerat.

Pro Ecclesia
Illaviensi Pri-
mus Lapis po-
nitur die 23.
Julii.

VI. Hæc autem Primi Lapidis impositio sequenti modò peracta fuit: in argentea lamina, purissimò aurò ideò obducta, nullo unquam sæculorum successu rubiginem posset contrahere,

inscripta fuerunt, rudi quidem Minervâ, Fundatorum nomina. Ad diem vigesimam tertiam Julii pro obeunda functione invitati sunt Reverendissimus Dominus Joannes Frideczkius Præpositus B. MARIE Virginis *de Raik*, Cathedralis Ecclesiæ Nitriensis Canonicus, Archi-Diaconus Trenchinienſis, ſimul & Illaviensis Curio fundamentalem Lapidem ſua benediſtione conſecraturus, & Illuſtriſſimus Dominus Joannes Theodorus Liber Baro de Pfeffershoven ſacræ Cæſareæ Regiæque Majeſtatis Sub-Tribunus, Liberæ Regiæque Civitatis, Arcis & Præſidii Trenchinienſis pro tempore Gubernator Primum Lapidem Fundatorum vicario nomine poſiturus. Cùm dies aſſet, rebûs omnibûs jam præparatîs, Reverendiffimus Præpoſitus ſupra laudatus veſtimentîs Pontificalibûs amiſtus, & Eccleſiaſticîs miniſtrîs ſtipatus, impoſitâ priûs argenteâ laminâ Lapidem ſolemnibûs verbîs benedixit; quò factò conſeſtim in erutam ſoſſam deſcenderunt omnes, in qua Illuſtriſſimus Dominus Joannes Theodorus argenteîs inſtrumentîs, malleò videlicet, & trullâ, ad hoc munus obeundum peculiariter fabrefactîs, miniſtrante Domûs Architeſto cæmentum, Primum fundamentis immerſit Lapidem, tribûs in honorem Sanctiſſimæ TRINITATIS pro Majorum inſtituto datîs iſtibûs: continuo cæmentarii ſubſecuti alacrî animò, ac manibûs feliciter inceptum opus exaltare conati ſunt, nec deſtitiffent, niſi annîs ſequentibûs ſuborta inſterna bella operis conſummationi interceſſiffent: ſcilicet optima quævis propoſita diſſipantur, & evaneſcunt, quando in cruentas Martis manus incidunt. Sed de his ſatîs; nunc ea, quæ ad ſpiritus ædificationem ſuppetunt, prælibabimus.

1701.
Pro Eccleſia
Illavienſi ri-
muſ. Lapis po-
nitur die 23.
Julii.

C A P U T II.

Septimam captivorum Redemptionem recenset.

I. **S**uccedit annus ſecundus ſæculi decimi octavi, qui nobis ubi-rem ſcribendi materiam ſuppeditat. Diximus ſuperiùs P. Joſephum a Sanctiſſimo Sacramento in officio Redemptoris confirmatum fuiſſe: hic itaque poſt numeroſiſſimam illam ante duos annos Byzantii peractam Redemptionem ſaluberrimum fore cenſuit, ſi nunc aliquam Tartariæ provinciam adiret, & detentos in ea captivos redimeret, ſatîs nimirum gnarus, neminem illorum in præcedenti Redemptione libertati aſſertum fuiſſe. Ne itaque miſeri illi diutiùs amara torquerentur ſervitute, æquitati & rationi conſonum eſſe judicavit, illis quàm citiſſimè ſubvenire. Quare jam ab ipſo currentis anni principio ad hunc finem ſua direxit conſilia, curâsque omnes eò convertit, ut quamprimùm id fieri poſſet, deſolatis illis & dereliſtis hominibus opem ferret. Per omnes igitur templorum valvas & concionatorum ambones plenum pietatis iter publicavit, & univerſos Chriſtianos ad tam inſigne charitatis opus ſuis eleemoſynîs promovendum invitavit.

1702.

Septimæ Re-
demptionis
initium.

II. Aſt quoniam præſtituti itineris ratio poſtulabat, ut Valachiam & Moldaviam pertranſiret, & prætereâ in propatulo erat,

M m m m

quan-

In Tartariam
mittenda Re-
demptio pu-
blicatur.

1702.

Caesaris Epi-
stolae ad Va-
lachiae & Mol-
daviae Princi-
pes impetran-
tur.

quantum momentum harum terrarum Principes Redemptionis negotio maturando & perficiendo sua auctoritate adferre valeant (quod non unô jam antea experimento didiceramus) ideo ad complanandas omnes difficultates, quae tam salutari proposito adversaturae timebantur, P. Redemptor Augustissimo LEOPOLDO I. Romanorum Imperatori supplex factus eidem demissè exposuit, quantis ipse alias, ejusque antecessores ab harum provinciarum regulis cumulati fuissent beneficiis & adjuti praesidiis: oravit proinde, ut sua Sacratissima Majestas datis ad eosdem Valachiae, & Moldaviae Principes litteris Ordinem Trinitarium illis officiosè commendare dignaretur, ipsosque ad ulteriores Redemptioni favores exhibendos cohortaretur, & gliscentem in eorum praecordiis charitatis ignem suâ Epistolâ magis etiam inflammaret, praecipuè cum horum Principum interventu aditus in Tartariam facillimè pandi posset. Augustissimus Imperator Patris precibus benignè inclinatus ad utrumque Principem litteras dedit officiorum plenissimas ejusdem ferè tenoris pauculis exceptis, quarum exemplar nunc subjicio.

LEOPOLDUS.

Caesaris Epi-
stola.

Lator praesentium P. Josephus a Sanctissimo Sacramento Ordinis Sanctissima TRINITATIS Discalceatorum de Redemptione captivorum, & eorum modò constitutus Redemptor predicavit Nobis singularem Sinceritatis Vestrae Liberalitatem, Munificentiamque, ac Pietatem, quam in nupera Redemptione erga ipsos miseros captivos in magnam totius Christianitatis adificationem exercuit. Cum autem iterum redimendorum Christianorum causâ in Tartariam proficisci intendens eum in finem validâ Sinceritatis Vestrae assistentiâ & patrocinio indigeat, Nobis denuò pro impertiendis commendatitiis humillimè supplicavit, ipsas verò eò minùs recusare volumus, quò magis aliunde Ejusdem propensio ad exercenda Christiana charitatis opera, & peculiare desiderii Nostri satisfaciendi studium innotuit. Proinde eandem hisce obnixè requirendam duximus, velit memoratum Patrem non solum omnibus benevolentiae signis prosequi; sed etiam pro securitate itineris necessariis Litteris Passus in Tartariam munire, atque ita dirigere, ut praesatum Redemptionis opus rectè, ac fructuosè peragere valeat. Quod Nobis novum promptitudinis & totti Reipublicae Christianae singularis Pietatis argumentum erit, gratiis Nostri Caesareo-Regis compensandum. Vienna 11. Martii 1702.

Commeatus
Litterae a con-
silio bellico &
interpretes.

III. His Pater Epistolis praemuni is a consilio bellico pariter commeatus Litteras petiit, quas non solum promptè obtinuit, verum etiam ab eodem consilio Caesareum linguae Turcae interpretem consecutus est, in cujus societate, assumpto etiam in via sola-

solatium & ad occurrentia ministeria Fratres Joanne a S. Antonio, Germanici, Hungarici & Slavonici idiomatis optimè gnaro, die decima octava Aprilis post solemnem de more valedictionem Vienne discessit, & terrestri itinere in Hungariam contendit. Primam noctem Posonii inter nostros exegit, sequenti verò luce inde digressus Budam perrexit, ad quam etiam urbem vigesima quartâ ejusdem mensis feliciter pervenit, ibidemque Illustrissimum Dominum Baronem Curtium, Cæsareum Administratorem, invisit, Consilii Bellici mandata exposuit, & Litteras Eminentissimi Cardinalis a Kollonicz, Archi-Episcopi Strigoniensis, ad eundem scriptas, ipsius manibus consignavit. Exceptus est a Nobili Viro perurbanè, qui Patri omne studium suum ad promovendum Redemptionis negotium obtulit, eidemque aliquot milites adjunxit, qui illum in periculoso itinere comitarentur, & adversus grassatorum insidias tuerentur. Hîs itaque stipatus Pater Redemptor sequenti die post meridiem Danubium superavit, & per Hungariam ac Transilvaniam in Valachiam citato itinere profectus est.

IV. Primâ Junii Bukarestum Valachiæ nimirum Metropolim delati, benignissimè excepti fuerunt adventitii de longinqua terra hospites. P. Redemptor ad Principis alloquium admissus, causam adventûs sui explicuit, & Epistolam Augustissimi Cæsaris porrexit, quam Princeps basiis honoravit, eamque fronti primò admotam, deinde etiam vertici in argumentum summæ venerationis imposuit. Eâ perlectâ jussit Patrem benè sperare, pollicitus, se pro viribus operam daturum, ut ad scopum suæ expeditionis citò pertingere possit: monuit tamen, ut interim in hac urbe subsisteret, & pauculis diebûs ab itineris lassitudine respiraret, se verò curaturum, ne ei quidpiam deesset; quod etiam prolixè præstitit quotidianis alimentis ex aula sua liberaliter assignatis, quibûs Pater se suosque sustentaret.

V. Ne autem Princeps longa comperendinatione Patris desideria differre velle videretur, actutùm hujus negotii curam commisit Excellentissimo Domino Constantino Cantacuzeno, viro in rebus gerendis perspicacissimo. Is postquàm per dies aliquot sagaci consideratione omnes loci, temporis, rerumque circumstantias sollicitè perpendisset, consultissimum tandem fore judicavit, si P. novâ a Principe Valachiæ Litteris provîsus Tartariam ingrederetur, Redemptionis autem facultates, ne illis casu, aut infortuniò, vel cujusdam insidiatoris fraudulentis artibus inter populum barbarum spoliaretur, Bukaresti apud notum & indubitatæ fidei mercatorem interim deponeret, indèque per intervalla tantùm depromeret, quantum opus haberet pro expungendis debitis & persolvendis captivorum lytris; ad quem finem obtinendum duos assignavit spectatæ honestatis viros, qui sub Commissariorum nuncupatione pecuniam Redemptionis suæ curæ subjectam haberent, & Patrem, quocunque proficisceretur, alternatim semper comitarentur, ac denique unus eorum toties Buckorestum remitteretur, quoties Pater pecuniis opus haberet. Ne verò Pater ullo eventu fidis hominibus destitutus Tartarorum injuriis aut dolis

1702.

Discedit Posonium.

Budam pervenit.

Milites securitatis causâ adiuntur.

In Valachiam pervenit.

Principis alloquium citò consequitur. Honor Cæsaris Litteris. Ipse benè habetur.

Consilium dirigendæ Redemptionis instituitur.

1702.

malè pateret, ei centurionem cum duobus militibus adjungendum putavit, qui illius custodiæ perpetim invigilarent. Quod si verò res nova emergeret, in qua opus esset consiliò, condictum fuit, ut P. Redemptor e vestigio nuncium aliquem ad aulam Principis Valachiae expediret, qui responsum de re controversa ad eundem rursus perferret.

Consilium
non succedit
ob ingens ca-
ptivorum pre-
tium indica-
tum.

VI. Hæc perquam sapienter constituta Pater lubens admisit, consulentis auctoritate permotus. Assumptis itaque ad primam necessitatem complanandam sex florenorum Rhenensium millibus, reliquum in tuto apud designatum mercatorem deposuit. Hòc factò cum socio & interprete aliisque superius recensitis affeclis in viam se dedit, Budziakensem Tartariam, in qua multos Christianos captivos se reperturum speraverat, petiturus, quam etiam decima octava die mensis Junii ingressus est. Huc delatus statuit confestim Redemptionis negotio manum admove. Oppida proinde singillatim lustravit, & mancipia e Cæsareis ditionibus oriunda sollicitè pervestigavit. Verùm ut sunt lubrica, quæ prima fronte tutissima putantur consilia, post longam inquisitionem in tota hac provincia vix decem captivos indagare potuit, eosque tam enormi pretiò venum oblatos, ut tam iniqua licitatio prudentem quemvis facilè detertere potuisset. Immodicam avaritiam averfatus P. Redemptor adduci haud potuit, ut pro decem captivis coëmendis, tot nummos profunderet, quos quinquaginta redimendis sufficere judicabat, veritus præcipuè, ne Tartarorum postulatis consentiens hac sua facilitate futuris Redemptionibus grande præjudicium crearet. Captò propterea in arena consiliò, statuit aliò migrare, ubi plures esset reperturus captivos & pretio æquiore. Occurrebat menti primò altera Tartaria, videlicet Taurica Chersonesus, Crimea vulgariter dicta, verùm obstabant multa: regionis nimirum distantia, ad quam ante mensem se perventurum desperabat, sumptus quoque in conducendis & alendis hominibus ingentes, metus prætereà ab illius peninsulæ incolis, quos suorum antecessorum experienciâ edoctus noverat multò nequioris & trucioris esse ingenii, ut proinde non nisi tristes & nefastos eventus ominari sibi posset. Etsi verò pro CHRISTO & pauperum Christianorum captivorum salute nihil non pati discuperet, de finali tamen successu sollicitus verebatur, ne tota Redemptio in scopulum impingeret. Prætereà si in Crimeam proficisci decrevisset, rursus alia emergebat dubietas, utrùm videlicet in tanta circumstantiarum conversione novas consiliorum instructiones ab aula Principis Valachiae, prout inter illos convenerat, opperiretur, an pecunias Redemptionis adferri sibi postularet? an has submitti potius in Crimeam conveniret? Prævidebat insuper incertarum opinionum varietates, sententiarum discrepantias, nunciorum in itinere tarditatem, quibus rebûs consilia prorogarentur, tempus inutiliter tereretur, sibi que interim ex ingrato otio multiplex tædium, fastidiûmque accerseretur.

Pater in Crimeam pro-
ficisci cogitat.

Risus dubia,

VII. Rebûs ità in ambiguo hærentibus Pater Redemptor cum adductis secum e Valachia itineris sociis consultare cœpit, quid po-

potissimum in hoc rerum statu fieri oporteret. Iter in Crimeam ob plagas intra mare longius projectas, & crebra latronum per viam pericula dissuadent omnes, securitatis & commodius deportandæ pecuniæ rationem præcipuè habendam esse dictitantes: Valachis insuper cum Crimensibus nullum intercedere genus commercii testantur. Ad hæc Pater subiecit, quòd si verò Constantinopolim Redemptio dirigeretur, faciliórne aliqua methodus & securior occasio pecunias illuc transportandi sperari queat? Annuìt Centurio, dixitque, Principi multò faciliorem methodum suppetere pecunias Constantinopolim, quàm in Crimeam transmittendi. Præterea famam esse indubiam, ibidem præter nuper eliberatos adhuc innumeros quasi captivos in servitute retineri. Quod licèt a vero minimè abhorruerit, spectatîs aliarum Nationum captivîs, Cæsareorum tamen subditorum, ut eventus postea demonstravit, pauci omnino in ea urbe supererant, quod Centurionem illum latebat, qui, cum audivisset multos etiamnum Constantinopolî detineri captivos, nihil curiosius de eorum patria inquisivit, sed rem, prout eam acceperat, ad P. Redemptorem detulit. Hic verò captò ex necessitate consiliò Byzantium omnino adire decrevit, ita secum ratiocinatus: quandoquidem ante biennium pro captivis ad transtra damnatis, qui aliis pretiò ac æstimatione præferuntur, centum duntaxat Leoninos in singula capita persolvi, quamvis talis pretii mediocritas Cæsareæ Legationis Auctoritati potissimum in acceptis sit referenda, quia tamen alios quoque satis æquò pretiò comparavi, quid vetat sperare, ut in præsentî negotiatione similis mihi sors non rursus affulgeat? Hæc cogitavit, firmitérque decrevit Constantinopolim potiùs proficisci, quòd eum spes & experientia vocabat, quàm in Precopensem Tartariam concedendo parùm aut nihil agere, ibidemque tempus, atque cum tempore sumptus inutiliter prodigere.

VIII. Verùm enim verò in hoc se gravissimè hallucinatum fuisse postea cognovit, dum se bonus Pater nimio spiritûs fervore abripi sivit, atque adeò longa pœnitundine præcipitis consilii sui errorem luit. Sed quis possit futura omnia prospicere, & fortuitis casibus providè semper occurrere? Ast licèt humanis mentibus istud non sit concessum, nimium tamen spiritûs sui fervorem in hac occasione temperare potuisset; latebat siquidem ingens multitudo captivorum e Cæsareis Provinciis oriundorum in Tartaria Budziakenfi; nec indicata pretii magnitudo præpropèro huic discessui quidquam patrocinator, cum abundè constet, Tartaros pro suo solemni in assignando mancipiorum pretio ferè insanire, a quo tamen multùm remittunt, si primus eorum impetus prudenti contemptu, utilique cunctatione retundatur; ea namque est captiosæ gentis arrogantia & calliditas, ut omnia sua in majus attollat, sensa animi sui astutè celet, miraque vafricie illud nolle se fingat, quod avaritiæ œstrò percita maximè desiderat. Opus est itaque, ut lenta negotiatione eorum cupiditati frænium injiciatur, & eorum avaritia majoris tenacitatis ostentatione repellatur; cum Cretensibus enim cretizandum est, sic ars eluditur arte.

N n n n

Frau-

1702.

Constanti-
nopolim iter
decernit pro-
pter sequen-
tes rationes.

Pater suæ
consiliò se de-
luserat ague-
vit.

Mos Tarta-
rorum in
commerciiis.

1702. Fraudi fortassis etiam bono Patri fuerit, quod tam magnifico comitatu stipatus Tartariam intraverit, qui suspicionem maximarum opum excitavit, ut proinde Tartari ab ipso statim initio spem opulentissimæ nundinationis conceperint, a qua se dejectos nullô modô voluissent. Præterea hæc negotiatio mense Junii tentabatur, eo nimirum tempore, quô mancipia procul ruri degunt, & secando fœno, metendisque segetibus incumbunt, paucis eorum domi relictis ad familiaria ministeria obeunda: hinc fit, ut, cum Tartari æstivo tempore servorum suorum operâ maximè indigeant, eos non nisi prægrandi & immodicô pretiô vendant, documentô Patribus Redemptoribus relictô, eo tempore inutiles esse de captivorum Redemptione tractatus, utpotè, qui ineunte hyeme optimè plerumque succedunt, quando Tartari, ne servilia corpora tribus aut quatuor mensibus minore lucro alere cogantur, haud difficulter moderato pretio acquiescunt. Non tamen prorsus inutilis fuit hæc Constantinopolim profectio, tum propter plura captanda Redemptionis experimenta, tum etiam ob singularem eventum, quô conjuges quidam, pridem a se invicem divulsi, hac autem occasione in diversis & longè distantibus provinciis coempti, mirabiliter sibi restituti fuerunt, de quibus postea fusiùs loquemur, ac denique ob nonnullas personas apostasiæ labe infectas, Ecclesiæ postliminiô reconciliatas, Clementissimô DEO exantlatos Patris labores tam nobili animarum lucrô compensante.

Majoris pretii causa.

In hyeme levioris pretii sunt mancipia.

Utilis fuit hæc Constantinopolitana profectio propter quædam.

C A P U T III.

Redemptio Constantinopoli pertentatur, ac tandem in eadem Tartaria Budziakeni meliore successu perficitur.

Redemptionis pecunias Constantinopolim mitti desiderat Pater.

I. **D**esperato itaque Redemptionis successu in Tartaria Budziakeni, P. Redemptor Valachos suos stipatores ad Principem remisit, cui simul omnia prolixè perscripsit, quæcunque sibi hætenus inter Tartaros acciderant: addidit quoque, se nunc Byzantium profecturum ob redimendos captivos & numero majore, & pretio æquiore; ac præterea rogavit, ut reliqua pecunia fidorum ministrorum operâ eò transmitteretur, causatus dubiam maris fidem, per quam sibi integrum non esset, totum peculium naufrago huic elemento committere, præcipuè, quod etiam metus esset, ne si illud in navim secum assumeret, Turcicorum nautarum insidiis circumveniretur, & immani aliquô flagitiô vitæ simul & facultatibus spoliaretur.

Constantinopolim per mare proficiscitur.

II. Hac mordaci curâ solutus Renum (Tamorava vulgariter nuncupatur) ad confluentem Istri & Pruth fluminum in Moldavia sitam urbem se contulit, ut opportunitatem aliquam Constantinopolim navigandi circumspiceret. Neque diu moratus ibidem navim huic proposito suo velificantem invenit, quam prima Julii conscendit, eaque vectus septima die ejusdem mensis Byzantium appu-

appulit. Urbem ingressus de veteribus amicis salutandis sollicitus eos impigrè perquisivit, qui insperato desideratissimi hospitis adventu exilarati illum officiosissimè exceperunt. Curâ deinde ad Redemptionem captivorum conversâ sciscitatus est, num aliqui captivi ex Germanis Constantinopolî attinerentur? Responderunt illi, vix unum alterumve Germanum inter innumera propè hujus urbis aliarum Nationum mancipia reperiendum esse, cumque Turcæ obfirmatō animō malint potius Germanum aliquem in servitute retinere, quàm eum summō licèt pretiō vendere, quòd Germanos tanquàm modestiores magisque morigeros, & ad labores promptiores cunctis aliarum Nationum mancipiis præferre soleant, hinc Patri vaticinabantur, eum in Redemptionis negotio Constantinopolî parùm effecturum. Et ità prorsus contigit, prout illi divinaverant; licèt enim P. Redemptor totis tribus mensibûs in hac urbe moram fecerit, haud plures tamen, quàm tres viros ac duas mulieres moderatō pretiō redimere potuit. Magno nihilominus Patri solatio fuit duodecim captivorum utriusque sexûs (qui, sive dominorum blanditijs emolliti, sive miseriarum intolerantiâ superati, Mahometanæ superstitioni nomen dederant) ad salvificam CHRISTI fidem redactio, quamvis ei hoc ausum non sinè magno capitis periculo steterit.

III. Cùm itaque res adeò in arcto versaretur, nec ulla spes affulgeret Constantinopolî Redemptionem perficiendi, nova Patri cupiditas successit in Crimeam transfretandi, & Redemptionis aleam in hac Tartariæ provincia tentandi; retardabatur tamen ab hoc proposito pecuniarum defectu, cujus supplementa a Principe Valachiæ petita impatientissimè expectabat; cùm autem & illis diu frustraretur, ad Principem ejusque Patrum Cantacuzenum & Jannackum Porphyretam (hîc Adrianopolî Principis nomine, ejusque negotiorum curandorum causâ Sultani curiam sequebatur) litteras dedit, quibûs significavit, sibi fixum prorsus & constitutum esse, in Tauricam Chersonesum transmittere, quòd Constantinopolî non reperiantur captivi venales, unde rogavit Principem, ut Redemptionis pecunia, Bukaresti deposita, sibi quamprimùm Constantinopolim transmitteretur. Respondit Princeps, id amodò minimè securum, nec consultum videri, ob infestas latronibûs vias. Dominus Cantacuzenus verò rescripsit, se Adrianopolî apud quemdam mercatorem effecturum, ut Pater necessariam pecuniam ab eo mutuò accipere possit. Porphyreta denique Principis Minister in sua Epistola Adrianopolî Patrem monuit, ut si pecunias in Turcica signatura recipere velit, actutùm id sibi renunciaret. Pater, cui pecunia hujus signaturæ in desiderio erat, confestim rescripsit, hoc genus monetæ sibi fore gratissimum, rogavitque, ut ea quantocyùs ad se mitteretur. Verùm nec ad has, nec ad alias identidem repetitas epistolas responsum tulit, tantùm abest, ut vel obolum a postulata pecunia receperit. Inclinate jam Augusto, cùm Pater mordacioribûs identidem urgeretur curis & abeundi desiderio, ob adultam jam ætatem flagraret, cœpit

1702.

Ibidem Redemptionis difficultas.

12. Apostata ad Ecclesiam redacti.

13. In Crimeam abire cogitat.

E Valachiâ mittendas pecunias præstolatur.

Ad litteras responsiones.

1702. alia ex aliis circumspicere remedia, ut in angustiis solet animus, quibus Redemptionis negotium in ipso temporis limine expediret.

Negotium
urgetur per
Hollandum
mercatorum.

IV. Inter hæc Negotiator agebat Constantinopolî, gente Hollandus. Is fide commerciorum magnis florebat opibus & nominis probitate: P. Redemptor scribendis invanum epistolis & expectatione fatigatus eundem adivit, declaratoque suæ personæ charactere, & apertâ causâ, cujus gratiâ Constantinopolim venerat, illi simul exposuit, Redemptionis pecunias apud Valachiae Principem securitatis intuitu depositas nunc Adrianopolî sollicitari. Ut dictis fidem adstrueret, Principis, aliorumque litteras deprompsit, ostenditque totius rei cardinem apud Porphyretam, ejusdem Principis Ministrum, versari, qui licet suis litteris pecuniam in Turcica moneta se submissurum promptè sponderit, illud tamen hætenus minimè præstiterit; fors quia mercatorem Adrianopolî reperire difficile sit, qui summam non modicam commodatò exhibere velit, aut possit. Hollandus, ut neque in verbis, neque in litteris, neque in ipsius Patris personâ aliquid doli subesse vidit, se pecunias cujusvis monetae, quantascunque Pater efflagitaret, suppeditaturum promisit, conficeret tantum interea collybisticas litteras, earum verò executionem suæ curæ relinqueret, pollicitus intra decem dies responsum Adrianopolî affuturum. Probavit Pater datum consilium; missisque litteris ad sæpè dictum Ministrum Principis Valachiae sex millia Leoninorum tantum postulavit, quos alteri pecuniæ, quam etiamnum penes se habebat, conjunctos suffecturos arbitrabatur ad Redemptionem in Crimea expediendam. Has litteras Hollandus mercator suis inclusit ad eundem Porphyretam exaratis.

Ad iter in
Crimeam dis-
ponit omnia,
& fratrem so-
cium cum
aliquot re-
demptis in
Budziaken-
sem Tartar-
iam mittit.

Prævidet pe-
ricula in Cri-
mea.

Genes. 22.
v. 1.

Desiderio
suo ex offen-
sione Ministri
fraudatur.

V. Spe adeò blanda erectus P. Redemptor, firmitus jam decrevit in Crimensem Tartariam proficisci; quod, ut melius succederet, Fratrem socium cum aliquot Redemptis captivis tanquam inchoatæ Redemptionis testibus Renum ablegavit, ut reliquam pecuniam in eliberandis captivis meliore, quò posset, modo expenderet. Hac occasione rursus ad Principem Valachiae scripsit, ut fratri socio pecunias, quascunque postulaturus esset, Renum transmittere non gravaretur. Equidem bonus Pater prolixè videbat, quanto se periculo immergeret, si in Crimeam transmitteret, ardentissimò tamen Christianis captivis opitulandi zelò exæstuans propriæ vitæ discrimina sùsque deque habuit, quatenus miseris illis opportunum solatium & auxilium adferret. Duo erant, quæ jure metuere poterat, aut facultatum nimirum, aut vitæ prorsus jacturam: ille autem de Divina protectione confisus intrepidò animò neutrum exhorruit, cum Jacobo Patriarcha ità secum ratiocinatus, si perierit pars una, salvabitur altera. Verùm & hoc quoque propositum suo ad extremum caruit successu.

VI. Dimissò in hunc modum sociò cum captivis litteræ a Porphyreta, Adrianopolî datæ, pervenerunt ad Patrem multis commoti animi expressionibus conspersæ, in quibus non sinè stomacho de hac interpellatione conquestus est, asserens hanc versuræ nego-

negotiationem in sui nominis dedecus cedere. Cæterum de petita pecunia altum in illis litteris erat silentium, tanquam hujus rei nulla unquam facta fuisset mentio. Lævum responsum! quod Patris animum non modicè perculit, tum, quòd virum optimum nullatenus laceffitum voluisset: tum etiam, quòd promissæ pecuniæ spem videret prorsus nullam, imò nec mentionem fieri. Unde autem hoc promeritus fuisset, non dispiciebat, utpotè qui probè meminerat, se nihil aliud scripsisse, nisi quod justum, modestum & religiosum erat, idque cum summa honoris observantia tanto viro debita, cui gratum futurum crediderat, quòd hac compendiosâ viâ ejus commoditati studuisset. Quid verò Hollandus litteris suis offensione dignum inseruerit, non inquisivit, velut nullâ suâ culpâ patratum. In diversas itaque suspiciones distractus Pater, cum vadium nullum in causâ adeò perplexa reperiret, cui se tutò crederet, ad extremum putavit, hoc purum putumque commentum esse, quò ipse insigniter ludificaretur. Quapropter acrius præter morem in epistolis ad Principem Valachiæ datis de hac frustratione conquestus est, noxiâque moras deploravit, quæ identidem Redemptionis negotio injicerentur: Princeps autem, cum ex hisce litteris Patris mentem haud obscure intelligeret, ei celerî responsò significavit, omnem Redemptionis pecuniam Bukaresti in tuto consistere, mitti nunc Renum ad Fratrem socium partem unam juxta Patris dispositionem, in alium verò locum nihil transferri posse, nisi manifesto jacturæ periculo rem ipse velit obijcere; vias latronibûs esse infestas, viatores infestari, & quotidie cædes audiri. His auditis æstus & angor Patris penitus subsedit, cum intellexisset, Redemptionis facultates salvas & integras assertari, damnavitque in seipso erga infontem Porphyretam ludificationis suspensionem.

VII. Rebûs ita pendentibûs in Crimeam intervertitur profectio; famâ namque passim vulgabatur non dubiâ, ibi omnia ad arma spectare, quòd Crimenses Tartari Turcarum tyrannidem execrati a fide Sultani defecissent, atque adeò promiscuïs cædibûs in infontes æquè, ac fontes grassarentur, nulla cujuscunque conditionis, aut publicæ fidei habita ratione. Unde P. Redemptor, ne temerè hiantibus se indueret periculis, consilium eas terras adeundi prorsus deposuit, & jam non culpæ hominum, sed suavissimæ Numinis providentiæ tribuit remoram illam Constantinopolî sibi injectam, quâ a maximo damno suique perniciæ præservatus fuerat; certum enim habebat, si postulatam illam pecuniam præstituto tempore obtinuisset, universam sceleratis raptorum manibus in prædam cessuram fuisse.

VIII. Igitur mutato consiliò fratrem socium in Budziakeni Tartaria jam agentem quantocyùs subsequi statuit, atque hoc suum propositum Principi per litteras insinuavit, eumque rogavit, ut dicto fratri pecunias transmitteret, quantis opus haberet, & peteret, addiditque se propediem Reni affuturum. Die secunda Octobris parata navis in portu stetit primo afflatu in Moldaviam velificatura, quam pactò naulò ingressus Pater, quatuor etiam captivos

1702.

Propter offendiculum
ex litteris.

Aliæ suspensiones.

Ad Principem scribit, & aptè respondens.

Profectio in Crimeam impedita.

Budziakeni Tartariam petit.

1702. sub Turcicarum vestium schemate latentes, puerumque novennem, haecenus sollicitè occultatum, clam secum introduxit, quasi ob privata sua negotia essent in Moldaviam profecturi. Egressi Constantinopolim totis omnino tredecim diebus navis stetit in anchoris, cui Aquilo violentis flatibus sese opponens procedendi facultatem negaverat, quo tempore Pater in urbis conspectu, unde sibi paratam prodicionem imaginabatur, constitutus vègrandibus torquebatur angoribus, ne captivi, puerque ille novennis manifestarentur, ipse verò plagii crimine reus ageretur. Sed hoc DEUS quoque ab ejus capite discrimen avertit. Decima quinta die ejusdem mensis Octobris surgente a meridie in navis favorem Austro prospera velificatione crispantes Euxini Ponti undas intra triduum feliciter persulcârunt, Istrique fauces ingressi, post alterum triduum adverso flumine Renum feliciter appulerunt. Navim egressus Pater ex composito, captivis interim, quasi nihil ad se pertinerent, aliâ viâ ad civitatem procedentibus, fratrem socium convenit, intellexitque magnò animi sui solatiò, Tartaros, visis redemptis Christianis Constantinopolî adductis, quotidie plures adventare, suâque mancipia venum offerre, ac de aliquibus jam esse confectos tractatus, aliorum verò Redemptionem nunc sub incude hærere; rem autem fore opinione faciliorem, quòd sequenti die in ædibus cujusdam renegati quadraginta captivi ex Austria ut plurimum, Hungariâque prognati conventuri essent, sibi dari ex illis optionem seligendi quoscunque maluissent: insuper retulit, plurima alibi nunc venalia proflare mancipia & quidem pretiò sat moderatò. Lætus de hoc nuncio P. Redemptor prosequi jussit emptionis tractatus, ejusque dexteritatem ac fidem collaudavit: ipse autem cum captivis jam exsolutis in Valachiam tetendit eosdem ulterius procuraturus, & reliquam in subsidium Redemptionis pecuniam allaturus.
- IX. Galazium Moldaviæ civitatem ut cum redemptis pertransit, ad telonium cum hominibus gradum sistere jussus pro singulis capitibus Leoninum unum pendere adigitur. Turca ibidem Telonii præfectus, dum sagaciùs singulos captivorum perlustrat, unum deprehendit notum, Mahometicæ sectæ olim nomen dedisse; hunc diris omnibus cum acerba objurgatione devovit, & confestim vincula expedit ad retinendum transfugam, vel aliò vendendum: Captivus ille albæ mentis stupidæque simplicitatis homo datæ sibi instructionis immemor, nimio terrore perculsus, sive facti conscientia pressus, id fatetur cum ingenua tamen protestatione, se vi ad hoc crimen adactum fuisse, semper vixisse, morique velle in lege CHRISTI. Poterat ipse tunc integra fide, donec ab alio accerferetur Judice, prout monitus erat, telonii præfecto respondere, licitum sibi esse in Moldaviam exercendæ mercaturæ gratiâ proficisci. Sed cum ille tanto candore rei veritatem aperiret, multæ subortæ sunt altercationes, quas inter, quia tempus sinè fructu labebatur, Pater oblatò munusculò, telonii Præfectum placare tentavit, qui avaritiæ sordibus assuetus, sex Leoninos si penderet, liberum abire posse pronunciavit; quibus

Patris metus

Favorabilis
ventus oritur.Reni fratrem
socium con-
venit.Inde Patris
solatium a-
liud.Redemptos
Pater secum
ducit in Vala-
chiam.Periculum
incidit Pater
Galazii.Quidam in
telonio de su-
cepta Maho-
metis secta
convincitur,
quod ille fate-
tur.Munusculò
placatur telo-
nii præfectus.

quibûs illicò persolutis tota lis dirempta fuit. Ab hinc finè alia remora Foxiamum, Principis Valachiae civitatem, iter sunt profecuti.

1702.

X. Sexta dies erat Novembris, quando P. Redemptor, ut temporis compendium faceret, Foxiamò celerem nuncium ad eundem Principem Bukarestum cum litteris expedivit, qui re-fiduas inde deposceret, sibi que adferret pecunias: ipse verò in eadem civitate absque ullo periculorum metu substitit, quatenus contractam ab itinere lassitudinem quiete temperaret, virésque instauraret. Post octiduum reversus nuncius totam pecuniam fideliter attulit, quo etiam die a fratre socio missus alter adfuit nuncius cum triginta Christianis in Tartaria redemptis: hac usus Pater occasione eidem nuncio redeunti pecuniam tradidit fratri socio deferendam; ac deinde iter ingressus, captivos (jam magnò numerò redemptos) ad Transilvaniae confinia perduxit, ibique litteras dedit ad regionis Præfectos, orans, ut captivorum redemptorum curam interim benignè susciperent, donec ipse paulò post esset superventurus. Atque hac ratione illos Stephano-polim sive coronam (quæ est nobile Transilvaniae Præsidium, ubi sistere jussi & aliquot ad itineris commoditatem concessis equis adjuti fuerunt) sub perito ductore præmisit. Hinc e vestigio Pater Bukarestum se contulit, ut Principi ejusque Patruo Cantacuzeno præcipuis hujus Redemptionis fautoribus pro sedula cura, huic negotio impensa, collatisque uberrimis beneficiis gratias rependeret, quas posset maximas; quod, cum præstitisset iis verborum formulis, quas gratus, devotusque animus parturire consuevit, Princeps eum peramanter complexum reciprocis officiis est profecutus, suumque studium testatus, quò ejus necessitatibus se nunquam defuturum promisit. Litteras etiam, quibus Augustissimo LEOPOLDO Imperatori respondit, Patri tradidit suæ Majestati deferendas. Atque his ita transactis Pater confestim redemptos suos in Transilvaniam est subsecutus, ut illis fortè aliqua re laborantibus ope sua præsto adesset. Coronam delatus omnes incolumes, & inter militarem beneficentiam benè nutritos invenit. Mandata quoque jam illuc pervenerant ab Excellentissimo D. Ludovico comite Rabutino supremo totius Transilvaniae in militaribus præfecto, quibûs jubebatur Cibinium progredi, quò cum pervenisset, omnibûs urbanitatis indicis ab eodem comite, cum quo Patri vetus necessitudo jam pridem intercesserat, exceptus fuit; tota namque stirps nobilissima Ordini nostro admodum devota favores cumulare, & officiosa nostris impendere studia nunquam desit. In hac urbe P. Redemptor ad preces ejusdem suæ Excellentiae moram fecit, fratrisque socii adventum expectavit, ut unito agmine simul proficiscerentur, & alter alteri commodius opitularetur.

Pater ad Principem nuncium mittit, qui depositas pecunias referret.

30. redemptos mittit frater per nuncium, & per eundem plures remittuntur pecuniae.

Mittuntur redempti in Transilvaniam.

Principi Pater pro beneficiis gratias agit.

Litteras ad Imperatorem responsorias deferret.

P. redemptos sequitur in Transilvaniam.

Comitis Rabutini beneficentia.

Frater sequitur.

XI. Tandem post quinque dies elapsos adfuit quoque frater socius cum reliqua redemptorum turba, quinta nimirum & vigesima die mensis Decembris, CHRISTI Redemptoris Natalitio Festo consecrata. Hic itaque in Domino congregati substitere in-

1702.
Mulier Con-
stantinopolis
redempta ma-
ritum reperit
in Tartaria re-
demptum.

Frequentior
hic casus me-
moratur.

genti omnium congratulatione, quam geminatis lætitiis plurimum auxit fortuitus casus, planè memorabilis, quem quidem superiore capite strictim attigimus, nunc verò tanquam in loco suo proprio referre decrevimus. Redemerat Pater Constantinopolis mulierem olim quidem nuptam, sed a viginti jam annis a mariti sui consortio avulsam; barbaræ siquidem illæ gentes nullam matrimonii Sanctitati reverentiam deferunt. Opportunè autem contigit, ut frater socius nihil minùs cogitans apud Tartaros fortuito casu, aut certè Divini Numinis Providentiâ virum, ejusdem maritum, redimeret, eumque cum cæteris Cibinium perduceret. Ergo dum redempti in unum congregati Sanctissimam TRINITATEM collaudant, sibi que inter tenerrima cordis jubila de recuperata libertate congratulantur, vidit maritus ille suam uxorem, vidit & uxor illa suum maritum. Hærent ambo ad notum vultus similitudinem; ambigit tamen imprimis uterque, quod ætas & dura servitus nonnullas in vultu absterferit lineas. Colloquuntur: Vox magis nota firmiorem reddit opinionem; haud tamen adhuc certi, quærunt mutuò de nomine, patria & domo. Ex ultrò citròque dictis omne dubium evanuit, & manifestum evasit, illos revera legitimos esse conjuges, præcipuè cum sibi invicem referrent, quæ nemini nisi ipsis solis cognita esse poterant. Mirificus hic eventus omnes incredibili affecit gaudiò; quibus vetus propemodum renovari videbatur Divorum Eustachii & Theopistæ conjugum historia. Verum id non infrequens; Viennam enim reduces quidam occurrere uxoribus suis secunda vice alteri viro nuptis, fœminæ maritos suos cum aliis reperere conjunctos mulieribus, qui deinde discussâ in Ecclesiastico foro causâ ab invicem sejuncti, & legitimis consortibus restituti fuerunt. Filii filiaque suos agnovere parentes postliminiò reverbos, unde Redemptionis beneficium magis suspici & æstimari cœpit.

C A P U T IV.

Alia quædam hujus anni memorabilia colligit.

P. Maurus
ex Hispania
Viennam re-
vertitur.

I. **P**rimo Vere post diuturnam absentiam P. Maurus a Conceptione Viennam revisit, postquam in Catalonia nostri conventus Barcinonensis Præfecturam aliquamdiu administrasset: qui licet in Americam destinatus fuisset, ut Comiti Erilio electo Pro-Regi Peruano in sacris ministeriis deserviret; hanc tamen ejus profectionem præmaturus obitus CAROLI II. Catholici Regis interceptit, exauctoratis, ut plerumque usuvenit, morte Principum, aut Regnorum mutatione Ministris. Cum autem in Hispania in tanta rerum conversione ad turbationem spectare viderentur universa, ille ne patriæ clades & fumantia busta otiosus inspicere cogeretur, in Germaniam ad cœnobium Viennensè rediit, ut ibidem cœptam Ordinis propagationem pro viribus fulciret, & in operariorum paucitate opportunum aliquod subsidium adferret.

II. P.

II. P. Martinus ab Ascensione, qui interea Commissarii Generalis simul & Ministri Viennensis munus sustinuerat, jactis fundamentis Viennæ pro residua Ecclesiæ parte construenda opus impigrè urgebat; ne tamen materiali fabricæ intentus spirituales omitteret ædificationem, substituto Viennæ in sui locum Vicario Præsidente, qui illius conventûs interim curam gereret, ipse in Hungariam migravit Illaviæ & Posonii cœnobia regularis observantiæ discussione lustraturus.

III. Nonis Maji Viennæ ante peristilium Ecclesiæ nostræ in honorem Sanctissimæ TRINITATIS lapidea mole jam stabat erecta columna, quæ eadem die, hoc est, Dominicâ tertiâ post Pascha dedicata, & ritu solemni benedicta fuit. Huic columnæ occasionem dedit D. Franciscus Lang, qui supremis testamenti tabulis pecuniam quandam legavit ad columnam in honorem Sanctissimæ TRINITATIS coram aliqua Ecclesia erigendam. Illò defuncto cum hæredes voluntatibus invicem dissiderent, neque satis inter se de loco convenirent, tandem Theologorum consilio usi eandem columnam ad nostram Viennensem Ecclesiam collocare decreverunt, quemadmodum etiam factum fuit. Successivis postea temporibus ex piorum beneficentia acceperunt aliarum devotarum statuarum ornamenta, videlicet Immaculatæ Virginis Mariæ DEIPARÆ Conceptionis, S. Rosaliæ Virginis Panormitanæ, Sanctorum Sebastiani Martyris & Rochi Confessoris, Sanctorum quoque Patrum Nostrorum JOANNIS & FELICIS Confessorum & Ordinis Nostri Fundatorum cum columnata lorica & basi. Ardentes nunc utrinque coram hac columna per sabbatinas noctes geminæ lampades privata quorundam pietate lucent.

IV. Cæterum inopinatus quidam casus locum dedit secundissimo omini: exeunte Junio mense, cum cæmentarii, qui in structura nostræ Viennensis Ecclesiæ operabantur, solitâ matutinx cessationis horâ ad panem manducandum confedisent, examen apum genitali relicto alveario per aëra circumvolavit, & tandem nostræ Ecclesiæ fabricæ versùs Meridiem adhæsit ad sacellum Sanctæ Crucis, quasi ibidem mellificare destinasset, ubi sub idem tempus in picta sacelli tabula colebatur non vulgaris artis CHRISTI cruci affixi simulacrum, quod nunc Constantinopolim ad nostros translatus alteri cuidam ejusdem crucifixi Domini Nostri imagini, multis gratiarum favoribus claræ, locum fecit, de qua in sequentibus prolixius agetur. Aderat tunc opportunè nostros inter operarios nonnemo, qui apiariam callebat; ejus dexteritate cum Regulo examen apum in alveare receptum deinde in viridario nostro mellificavit. Eventus iste fortuitus ab omnibus in bonum omen acceptus fuit. Equidem examen apum, quod in leonis a Samsone occisi faucibus mellificasse reperitur, captiosi problematis & gravium olim dissidiorum extitit causa, ut sacra recenset Historia *Judicum* 14. In præsentem autem materiam Leo de Tribu Juda, qui vicit occisus, ipse CHRISTUS crucifixus est: Apes verò, ut cum Pierio Valeriano libro 26. *Hieroglyphicorum capitule* 13. loquar: in ejus faucibus mellificantes prospera & suavia, quæ

Pppp

subse-

1702.

Vienna Ecclesiæ fabrica continuatur.

Cœnobia in Hungaria visitantur.

Columna SSS. TRINITATIS Viennæ ante Ecclesiam nostram erigitur.

Ejus occasio.

Aliæ SS. statuae.

Examen apum N. Viennensis Ecclesiæ adhæres.

Bonum omen.

Judicum 14.

Pier. Valer.

1702. *Subsequuntur, indicant.* Id POST SEX annos experti sumus, quo tempore Sanctissima illa CHRISTI Crucifixi effigies in eodem sacello, cui apes adhæsere, mira gratiarum beneficia devotis clientibus impertiri cœpit.

P. Maurus ad
Indianam ex-
peditionem a
Cæsare seligi-
tur.

Plenipoten-
tarius, Theo-
logus & Con-
siliarius Cæsa-
ris creatur.

Litteræ po-
testatis expe-
diantur.

Alia ejusdem
Privilegia.

Ordo lauda-
tur.

V. Eodem annò cum P. Maurus a Conceptione iteratò, ut jam præmissimus, præter omnium opinionem Viennam pervenisset, veteres amici ejus certatim advolârunt ad illum salutandum: ipsi quoque Austriaci Proceres, quibus etiam prius semper charus fuit, & acceptus eundem complectebantur singularibus renovati affectûs indicîis: nec multò post ad ipsius Augustissimi LEOPOLDI Imperatoris alloquium vocatus arcana quædam mandata perficienda suscepit; tanta namque fuerat Imperatoris fiducia de hujus viri prudentia, & exquisita in rebus agendis dexteritate. Tractabatur nimirum eo tempore, ut res ferebat, in sanctiore consilio de Indiarum Occidentalium recuperatione, pro qua evincenda stabat in anchoris ad Magnæ Britanniae litora confœderata Anglorum & Batavorum Classis, quæ præter triginta sex naves bellicas majoris formæ, trecentas minores numerabat, & duodecim armatorum millia huic expeditioni destinata vehebat. Sacra Cæsarea Majestas pro illa, quam de P. Mauro conceperat, fiducia eundem motu proprio & nemine quidem conscio, pro suis agendis primum Commissarium, & ut vocant, Plenipotentiarium in illa expeditione constituit, licet Pater modis omnibus reluctaretur, nec nisi rigidissimò Superiorum præceptò compulsus Cæsari obtemperaverit. Ut autem majori auctoritate negotio sibi commissò incumberet, Cæsarei Theologi & Consilarii munere condecoratus fuit, quod rei necessitas hoc poscere videretur, potestate insuper ei facta, ut duos e statu Politico pro arbitrato suo eligeret, quorum operâ & consiliis in quibusvis difficultatibus adjuvaretur. Sexta & vigesima die mensis Augusti Imperator Augustales sive publicæ fidei litteras expedit, in quibus P. Maurus appellatur Suae Majestatis Theologus & Consiliarius, Cæsaris nomine & Archiducis CAROLI de Austria designatus & constitutus, ut cum adjunctis sibi sociis Regna & Provincias Americæ, quæ defuncto Regi Catholico CAROLO II. paruerant, ad Domûs Austriacæ fidem & obedientiam reduceret. In eodem Diplomate Sua Majestas, ob devotionem, quam erga Sanctissimam TRINITATEM, & ejus Clientes Patres Trinitarios Discalceatos se gerere profitebatur, dedit & concessit suprascripto P. Mauro plenam facultatem in Indiis Occidentalibus instituendi per se, aut per Procuratores suos & suæ Religionis quæcunque poterit cœnobîa ejusdem Ordinis, ubicunque Benefactoris aut Fundatoris opportunitatem repererit. Mandavit itidem Pro-Regibus, Archi-Episcopis, Episcopis, Gubernatoribus, & dictorum Regnorum, Insularumque Supremis Tribunalibus, ne ullatenus impedimentum quodvis ei objiciant, quinimò omnem favorem præstent & auxilium; quod ita conveniat ad DEI obsequium, augmentum Ecclesiæ & redimendorum captivorum utilitatem, cui Alumni hujus Ordinis peculiari zelò student. Testatus est præterea Piissimus Imperator, sibi

sibi e crebrioribus experiētiis perspectissimam esse devotionem ,
exemplarem vitam & doctrinam , qua hi Religiosi animas ad cœ-
lum dirigunt : seriam itaque suam esse voluntatem , ut in illis quo-
que Regnis & Provinciis sinè dilatione plantetur dictus Ordo , non
obstantibus quibuscunque prohibitionibus Supremi Indiarum Se-
natûs. Has Litteras Sua Cæsarea Majestas Nominis Sui subscri-
ptione & Augustissimæ Domûs Sigillô appressô roboravit , ut in
ipso autographo , quod ad manum est , videre licet.

VI. Cùm verò P. Maurus ex concessione P. Martini ab Ascen-
sione Commissarii Generalis licentiam obtinuerit Religiosum ali-
quem e nostris pro socio eligendi , qui eum in tam laborioso
itinere comitaretur , P. Isidorum a Visitatione Austriacum Vien-
nensem assumpsit , cui pariter in virtute sanctæ obedientiæ & sub
præcepto formali strictissimè injectum fuit , ut eundem P. Mau-
rum assèctaretur , ejusque dispositionibus subiaceat ad Sacræ Cæ-
sareæ Majestatis mandatorum executionem , quamdiu ad ejusdem
Majestatis servitium opus fuerit. Datîs octavâ mensis Septembris
ejusdem anni manu propria & Secretarii subscriptis , sigillôque
Ordinis consuetô & officii roboratis.

Ex ordine
socium assu-
mendi pote-
tas ei con-
fertur.

VII. Die duodecima ejusdem mensis Septembris Viennâ in
Angliam auspiciati sunt iter : cùm autem Octobris decimâ Lon-
dinum Regiam Britanorum attigissent , præter spem consilia cun-
cta eversa reppererunt , quòd expeditionis systema , a Britannis Ba-
tavisque delineatum , spectatis nonnullis clausulis in grave cede-
ret Catholicæ Religionis præjudicium , cui Augustissimus Impera-
tor assentiri noluit , qua de causa tota illa ad Indos evanuit na-
vigatio. Rebûs itâ mutatis P. Maurus alia ab Augustissimo Impe-
ratore accepit mandata , ut videlicet Principi Georgio Hasso-
Darmstadiensi designato Sux Majestatis Plenipotentiaro pro re-
cuperatione Regnorum Hispaniæ se adjungeret , donec Serenissi-
mus Archi-Dux CAROLUS declaratus fuisset Rex Catholicus , ejus
Nominis Tertius , quem deinde in Britanniam appulsum comita-
retur in Hispaniam , quod & factum fuit , cùm P. Maurus Regio
ejus lateri deinceps semper adhæserit , utriusque fortunæ particeps.

Eadem expe-
ditio impedi-
tur.

Causa

Alia mandata
Cæsaris.

C A P U T V.

E nostræ Ecclesiæ Viennensis suggestu sermones ad 1703.
populum singulis diebus Dominicis & Festivis deinceps
habentur. Septima Redemptio ibidem excipitur. In solatium capti-
vorum a Sede Apostolica ad nostros conventus extenduntur,
& confirmantur quædam privilegia.

I. **S**Equitur nunc annus a Natali DEI hominis Tertius supra mil-
lesimum septingentesimum , rerum eventu non minùs va-
rius , quàm memorabilis. Hactenus ex ambone nostræ Ecclesiæ
Viennensis non adeò frequentes conciones auditæ fuerant , nisi in
Dominicis Adventûs & Quadragesimæ , ac solemnioribus per annum

Concionato-
res pro Domi-
nicis & Festi-
vis diebus Vi-
ennæ institus
untur.

1703. Festivitatibus: nunc autem ab hujus anni principio constituti sunt concionatores, qui singulis Dominicis & Festivis diebus verba e superiore loco ad populum facerent, e quibus P. Ignatius a S. Michaële omnium primus CHRISTI Evangelium in Dominicis diebus explanavit: Festivus autem sermones de Mysteriis Domini Nostri JESU CHRISTI & solemnitatibus Sanctorum per totius anni circulum occurrentium in se suscepit P. Stephanus a Resurrectione: uterque verò imposito sibi munere egregiè perfunctus est, ac eò, quò flagrabant lucrandarum animarum zelò, DEI verbum e suggestu frequenti populo annuntiaverunt, singulos officii sui commonefecerunt, vitia eradicaverunt, & virtutes Christiano homine dignas implantaverunt, id quod per eorum successores nunquam interrupta serie in hanc usque diem continuatur.

Redemptio
ex Transilva-
nia per Illa-
viam & Poso-
nium Viennam
advenit.

Processionem
ornat Eminentissimus
Cardinalis
Kolloniczius.

Concio.

II. Restat, ut adhuc quædam de septima Redemptione, cujus acta superius plenius exposuimus, in medium adhuc proferamus, & paucis saltem explicemus, qualem illa sortita sit finem suo in urbem adventu, receptumque: P. Redemptor Transilvaniâ egressus iter suum direxerat per superiorem Hungariam, multis quidem ob hyemis rigorem incommodis, frequentioribusque remoris, quas ei inexorabilis subsidiorum necessitas ingesserat, fatigatus. Quarta & vigesima die Januarii Leutschoviam tenuerat, nobilem civitatem Hungariæ, amœnissimo loci situ conspicuam & incolis refertissimam. Inde rectâ viâ Illaviam contendit; ubi etiam a nostris, cum cruce & labaris ei obviam procedentibus, ritu solemniter exceptus fuit. Secunda jam vice Illaviæ conspecta Redemptio indigenarum animos magis confirmavit, æstimationemque Ordinis nostri adauxit. Viam deinde ulterius legentes ad Posoniense cœnobium nostrum diverterunt, indeque digressi demum quinta & vigesima die mensis Februarii antemeridiano tempore pomeria urbis Viennensis attigerunt, suumque adventum nostri cœnobii Patribus nuntiârunt. Dies erat Dominicus, quò post vulgatam allapsæ redemptionis famam ingens populi multitudo a cæteris tunc laboribus feriata, & spectaculi raritate excita properè confluit, omnesque plateas, per quas transitura erat Processio, densè occupavit. Ipse quoque Eminentissimus Cardinalis Kolloniczius, ut hanc religiosam pompam suâ præsentia ornaret, extra portam Carinthiacam, magnâ Nobilium coronâ stipatus, ei obviam processit. Post meridiem horâ secundâ per eandem Carinthiacam plateam tubis, tympanisque intersonantibus longo, decentique ordine devotis intenti comprecationibus processerunt ad Herbarium forum, inde ad Archi-Ducale palatium delati Cæsaris jussu paululùm substiterunt, quatenus Augustis Majestatibus copia fieret exactius contemplandi præsentis pietatis spectaculum. Hinc rursus discedentes Minorum plateam perambulârunt, & portam, quæ a Scotis nomen habet, egressi circa solis occasum ad nostram Ecclesiam pervenerunt, ubi ad maximam confluentis populi multitudinem e suggestu dixit P. Ignatius a S. Michaële, cæteræque pro ritu preces sunt peractæ. Demum

Demum Eminentissimus Cardinalis nummos non contemnendò numerò inter pauperes redemptos liberali manu dispersit, ne egestas eis recuperatam libertatem gravem redderet. Deinde redemptis omnibus cœna parata fuit, viri in cœnobio, mulieres verò in externa domo, ad hunc usum conductæ, appositis epulis accubuerunt. Hinc omnes per varias vicinorum ædes distributi aliquot diebùs piorum hospitalitate potiti sunt. Sequenti luce Serenissima D. WILHELMINA AMALIA Romanorum Regina centum quinquaginta Florenos submisit in eleemosynam inter eosdem redemptos viatici locò distribuendos: Austriacæ profectò beneficentiæ monumentum! quod æquè ingenti cum fervore imitati sunt complures illustres viri, fœminæque.

1703.

Cardinalis
eleemosynam
distribuit.

Similiter &
Regina WIL-
HELMINA
AMALIA.

III. Redempti fuere hac occasione quinque & octoginta utriusque sexùs homines, inter quos duo & quinquaginta censebantur, qui genus ad Austriam referebant, reliqui tres & triginta e diversis erant oriundi Nationibus, & plerique in ultima urbis Viennensis obsidione in captivitatem abducti annis ferè viginti miserabilem toleravere servitutem.

Numerus re-
demptorum
35.

IV. Cæterum in hac expeditione P. Redemptor nonnullis angebatur animi scrupulùs; præsertim circa ea, quæ suam captivorumque tangebant teneram conscientiam: noverat equidem Redemptionem a Sede Apostolica singularibus ornatam fuisse Privilegiis ac Indultis, cum verò hæc illis duntaxat Redemptoribus concessa sciret, qui in Africam Redemptionis captivorum gratiâ trajiciunt, dubium oriebatur, utrùm nos quoque iisdem uti, potiri, & frui valeamus, qui ad Turcas Europæos & subinde Asiaticos Redemptionis causâ proficiscimur? Quamvis autem Doctores omnes communibus suffragiis propugnent, favores esse ampliandos, & odiosa Decreta restringenda, ne tamen aliquid temerè sibi arrogare videretur, statuit Sedem Apostolicam circa hoc dubium consulere. Supremo itaque Ecclesiæ Capiti supplicavit, ut Privilegia quædam Ordini nostro aliàs communia ad Orientales ac Septentrionales Regionem, in quibus eadem necessitatis ratio militat, extendere dignaretur, quatenus hoc pactò sibi, suisque Successoribus benignè, ac salubriter provideretur. Res in controversiam ducta, ut quibusdam offendiculis occurreretur, parcius, quàm optabatur, processit; veteribus siquidem denuò discussis Pontificum Bullis sequens emanavit Declaratio:

Sedes Apo-
stolica circa
quædam Re-
demptionem
concernentia
consultat.

CLEMENS PAPA XI.

Ad futuram rei memoriam.

Aliàs felicitis recordationis Urbano Papæ VIII, Prædecessori Nostro pro parte tunc existentis Procuratoris Generalis Fratrum Discalceatorum nuncupatorum Ordinis Sanctissimæ TRINITATIS Redemptionis captivorum Congregationis Hispaniarum exposito, quòd Congregatio prædicta juxta laudabile ipsius Institutum ejus Religiosos in

1703. *Africam, ut Christi fideles inibi in misera Turcarum servitute constitutos, quos poterant, ab illa eximere querebant, eosque in Domino consolabantur, Ecclesiastica Sacramenta illis administrabant, ac eorum denique animarum saluti, quibus poterant rationibus, incumbere valebant, mittere intendebant, Memoratus Urbanus Praedecessor, ut iidem Religiosi in commisso sibi munere huiusmodi ad eorundem Christi fidelium spiritualem fructum utiliùs sese exercere valerent, Supplicationibus dicti Procuratoris nomine sibi super hoc humiliter porrectis inclinatus, Religiosis mittendis huiusmodi, quòd altare portatile cum debita reverentia & honore, sub quo in locis Africa duntaxat, honestis tamen & congruis etiam non sacratis, & cum temporis qualitas id exegisset, etiam antequàm illucesceret dies, circa tamen diurnam lucem in dictorum captivorum & aliorum fidelium in dictis locis degentium praesentia Missas & alia Divina officia celebrare, omnesque & singulos eorundem locorum utriusque sexus Christi fideles, ipsorumque confessionibus diligenter auditis, a quibuscunque excessibus & delictis, etiam in Bulla, die Coenae Domini legi solita, contentis, ac pro commissis per eos, & eorum quemlibet poenitentiam injungere salutarem; nec non his, qui peccata sua confessi, & de illis contriti fuissent, ac Sanctissimae Eucharistiae Sacramentum sumpsissent, toties plenariam omnium & singulorum peccatorum suorum indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino elargiri liberè ac licitè valerent, Apostolica Autoritate facultatem impertitus fuit; nec non eosdem, qui dura servitute in illis partibus oppressi pro tempore fuissent, quotiescunque ab Ecclesia Romana Pontifices, etiam praescripta fidelibus ad illas assequendas formam & statuto tempore in eisdem adjecto proponi contigisset, cum primùm illarum ad eosdem captivos notitia pervenisset, aliqua agendo, quae naturali libertate privatum verisimile erat, facere posse, illas omnes consequi, quae alii Christi fideles tempus, & formam exactè in illarum Concessione tradita observantes, consecuti fuissent, eadem Autoritate voluit, & declaravit, & alias prout ex ipsius Urbani Praedecessoris Litteris desuper in simili forma Brevis die vigesima Januarii MDCXXVI. expeditis, quarum tenorem praesentibus pro plenè & sufficienter expresso & inserto habere volumus, uberius continetur.*

Cum autem sicut modernus Procurator Generalis dictae Congregationis Nobis nuper exponi fecit, eadem Congregatione in Germaniae & Poloniae Regnis subinde propagata, fratres ejusdem Ordinis in novis Conventibus Regnorum huiusmodi commorantes Constantinopolim,
ad

ad Tartariæ partes, aliâque infidelium loca ad captivos hujusmodi redimendos sese conferre soleant, ac proinde ipse Procurator Generalis prædictas Prædecessoris Urbani Litteras ad loca hujusmodi a Nobis extendi & ampliari plurimum desideret. Nos piis ipsius Procuratoris Generalis votis, ac in re, quantum cum Domino possumus, annuere cupientes, Supplicationibus ejus nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinaliam Concilii Tridentini Interpretum consilio, & attenta relatione Dilecti Filii Nostri in Alma Urbe Vicarii in spiritualibus Generalis super præmissis eisdem Cardinalibus facta, Fratribus dicti Ordinis ad loca infidelium hujusmodi se se conferentibus, ut altari portatili utantur, & a casibus reservatis in eisdem locis infidelium duntaxat, cum dependentia tamen a nunc, & pro tempore existentibus Vicariis Apostolicis a Sede Apostolica deputatis, absolvere possint, ac valeant, Apostolica Auctoritate tenore præsentium concedimus & indulgemus; Salva tamen semper in præmissis Auctoritate Congregationis eorundem Cardinalium. Decernentes easdem præsentis Litteras semper firmas, validas & efficaces existere, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quocunque spectabit, in omnibus & per omnia plenissime suffragari; sicq; in præmissis per quoscunque Judices ordinarios & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores judicari & diffiniri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, nec non omnibus & singulis illis, quæ in ejusdem Urbani Prædecessoris Litteris concessa sunt, non obstare, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem, ut earum præsentium Litterarum transsumptis, etiam impressis manu alicujus Notarii Publici subscriptis, & Sigillò personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ præsentibus ipsis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die vigesima prima Novembris MDCC III. Pontificatus Nostri annò tertio.

(L.S.)

F. Oliverius.

V. Tria sunt, quæ potissimum in superius inserta Bulla Urbani VIII. reperiuntur concessa Privilegia, videlicet altare portatile, absolutio a casibus reservatis, & Indulgentiarum promulgatio.

Compendium
Bullæ atque
Scholium.

1703. In præsenti Declaratione, sive extensione ad Germaniam & Poloniam primum plenè conceditur. Secundum restrictè prorogatur. Tertium planè abrogatur. Ex virtute igitur hujus Declarationis licet Patribus Redemptoribus Constantinopolim, aut in Turciam, Tartariam, Asiam, aut in quæcunque infidelium loca proficiscentibus uti in illis altari portatili debita cum reverentia: absolvere verò poenitentes a casibus reservatis, præsertim ab hæresis & apostasiæ crimine, in iisdem locis infidelium indultum est, ea tamen cum restrictione, ut hæc facultas dependeat a Vicariis Apostolicis, ibidem in officio existentibus, ne eorum ordinariæ jurisdictioni præjudicium inferatur, aut inopportuna lites excitentur, quæ circa hujusmodi quæstiones diu molestavert Sacram Congregationem de Propaganda Fide. Nihil tamen his obstantibus, si recursus etiam in scripto foret difficilis, aut in mora periculum, juxta Theologorum placita Sedis Apostolicæ mentem benignius interpretandam arbitror, supplente Ecclesia defectum in ejusmodi singularibus casibus, ne animæ, earumque salus æterna in gravi versetur damnationis periculo, quibus Sancta Mater Ecclesia modis omnibus vult esse consultum. Abrogatum verò nobis penitus est elargiri, & publicare plenarias, aut alias quas-cunque indulgentias & peccatorum remissiones, ob eandem Vicariorum Apostolicorum rationem, quibus hujusmodi privilegia ex gratia speciali solent concedi. Cæterum Bulla Urbani VIII. pro Patribus Redemptoribus in Africam navigantibus, non obstante hac restrictione & abrogatione, in suo pleno manet vigore, & integrum sortitur effectum, quia illa perpetua est concessio, neque per istam nostram posteriorem revocatur; quod in breve scholium annotasse sufficiat.

C A P U T VI.

Vita & mors P. Isidori a Visitatione B. Virginis.

I. **C**onceptam ex felice Redemptionis adventu læticiam haud mediocriter corrumpit præmatura mors P. Isidori a Visitatione, viri prorsus insignis, & primi, qui ex Germanica Natione solemnina Sacri Ordinis Nostri vota nuncupavit, cujus lugendus ex hoc mundo transitus contigit circa finem hujus anni millesimi septingentesimi tertii, isque nos tantò majore luctu involvit, quantò pluribus ille naturæ & gratiæ donis ornatus longum sui desiderium reliquit: absorptus est autem naufragis fluctibus maris Britannici in ipso ætatis flore trigessimum vitæ annum vix supergressus, cui nunc pro meo instituto sequenti elogiò parentare constitui, quod ei sanè jure longè meritissimo debetur, cum ille in vita paucorum annorum breve quoddam in se virtutum compendium exhibuerit: *In flore primo (verbis Plinii utor) tantæ indolis Juvenis extinctus est, summa consecuturus, si virtutes ejus maturuissent.*

II. Natus est P. Isidorus noster Viennæ in Austria a piis, honestis atque commendatissimæ famæ parentibus die vigesima prima Martii

Primus Viennæ Professor.

Plinius Lib. 5. Epist. 9.

Natus ejus.

1703.

Martii annò millesimò sexcentesimò septuagesimò tertiò, & in Cathedrali S. Stephani Proto-Martyris Basilica sacrò tinctus Baptismatis lavacrò nomen tulit Isidori Joachimi Antonii. Pater ejus fuit Joannes Ludovicus itidem Viennà oriundus, qui primò sub PHILIPPO IV. deinde sub CAROLO II. Catholicis Regibus militaria inter Legiones Germanicas meruit stipendia, & tribus postea Augustissimis LEOPOLDO, JOSEPHO & CAROLO Imperatoribus ultra annos quadraginta familiaribus obsequiis addictus egregia sua sedulitate se probavit. Mater fuit Maria Anna, quæ Cæsar-Augustæ in Aragonia lucem vitalem hauserat, Viennam subinde delata Joanni Ludovico Patri ejus in conjugem cessit. Ut tranquillum ita fecundum fuit eis matrimonium, in quo plures educavere proles: major natus filius, præclaræ indolis adolescens, a LEOPOLDO I. Romanorum Imperatore in Hungaria honoratò donatus officiò paucis annis ex æris gravitate & locorum insuetudine contractò morbò vitam finiit. Secundò genitus Isidorus noster spretis sæculi vanitatibus Ordinis Trinitarii amplexus est Institutum in ipso penè hujus plantationis exordio.

III. Igitur Isidorus noster in parentum domo pueritiam & partem adolescentiæ exegit, ibidémque tam primis in litterarum rudimentis, quàm in bonis moribus ad Christianam vivendi normam institutus fuit. Docile, sed ardens propemodùm nactus est ingenium, ita, ut moderatores ingenti sollicitudine ei invigilare necesse habuerint, ne juvenilis ætatis fervore in transversum ageretur, qui nisi maturè temperetur, tantò majori discrimini hominem obicit, quantò perspicacius ingenium nactus est. Postquam Rhetoricis & Dialecticis Institutionibus in Viennensi Universitate animum excoluisset, altius sapere didicit; coepit enim evanidas hujus mundi spes secum mente revolvere, & ingentia pericula considerare, quæ animum inter perpetuos hujus sæculi tumultus undique circumstant, eúmque blandissimis illecebris, ceu fascinò quodam dementatum, ad præcipitium æternorum malorum violenter quasi abripiunt. Seriò itaque de capeffendo Religiosæ vitæ statu deliberavit. Equidem ille primò, ut teneræ suæ complexionis consuleret, ordinem eligere decrevit victus vestitusque commodioris; dein verò familiari Patrum Nostrorum conversatione incensus mutavit animum, & de Divina Gratia confusus Discalceatam Religionem nostram, rigidioris disciplinæ & austerioris vitæ studiò florentem, expetivit utriusque parentis annutu, & omnium nostrorum desiderio. Ne autem diu dilata desideria citò rursus exarescerent, die octava & vigesima Junii in festo S. Petri Apostolorum Principis annò millesimò sexcentesimò octogesimò nonò, ætatis verò decimò septimò sacra veste indutus P. Joanni a S. Augustino, cujus vitam superius descripsimus, in sacris Ordinis legibus ac ritibus instituendus traditus est, atque sub optimo Magistro veræ pietatis succum atque religionis suxit, bonusque discipulus evasit. Vertente probationis anno die secunda Julii, in Festo DEIPARÆ Virginis Elisabetham visitantis, solemnibus Religionis votis se DEO consecravit in holocaustum

Educatio.

Vitæ deliberatio.

Ordinem nostrum amplectitur.

Ejus Magister.

Solemnia vota profectus.

Rrrr

Primo.

1703. Primogenitus omnium eorum, qui in Germania postea idem secuti sunt vitae Institutum.

Vita ejus, ac
mores.

IV. Professione votorum emissa totus virtutum studio incubuit, enixèque operam dedit, ut quemadmodum ceteros anteibat tempore, sic eis praeluceret exemplò: adeò autem anterioris vitae consuetudinem mutavit, ut omnes, qui prius eum noverant, magnoperè demirarentur ingenuam in illo morum gravitatem, in verbis pondus & in rationibus efficaciam, diceréntque, eum supra ætatem sapere, & in juvenili pectore senile cor circumferre.

Scudia.

V. Annò millesimò sexcentessimò nonagesimò primò cum aliis fratribus Philosophiæ studiis Superiorum jussu admotus eximios fecit progressus, & absoluto trieteridis cursu universam Philosophiam invitatis ad hunc actum exteris, qui ejus scientiæ periculum facerent, omnium approbatione defendit, & opposita argumenta acutè dissolvit. Theologiæ Scholasticæ ac Morali dein

Sacerdos,

operam dedit, sub cujus decursu ad preces suorum parentum obtenta Summi Pontificis dispensatione ante canonicum ætatis tempus legitimè sacerdos ordinatus est.

Concionator.

VI. Litteris apprimè excultus dicendis ad populum concionibus se totum devovit. Id munus erat, ad quod suapte naturâ propendebat: severiore igitur censura sibimet ipsi intentus cavit sollicitè, ut prius faceret, quæ populum postea ex ambone docturus erat; conceptuum præstantiâ, doctrinæ ex sacris utriusque Instrumenti & Sanctorum Patrum libris haustæ soliditate, vocis suavitate, & actionis gestuumque elegantia brevi tempore famam celeberrimorum Urbis Viennensis Concionatorum æquavit. Ad alias quoque Ecclesias in majoribus solemnitatibus ad dicendum invitatus conceptæ de se expectationi & Auditorum desiderio cumulatissimè satisfecit; cuncta siquidem verba ejus indefessam industriam ac vividissimum ingenium spirabant, quibus vitiorum fugam, virtutum studium persuadere, & corda hominum ad DEUM trahere nitebatur.

Animas ad
salutem in-
struit.

VII. Quamobrem non pauci fuere, qui ejus arbitrio conscientie arcana credebant, ejus consilia sequebantur, atque in suis dubiis & mentis perplexitatibus ad eum potissimum confugiebant, quos ille impensè semper adjavit non tantum verbis in sacro poenitentiae tribunali, sed etiam scriptis ad absentes epistolis, quando necessitas styli officium exposcere videbatur; accidit enim sæpenumero, pias & devotas personas gravibus vexari conscientie scrupulis, quæ, nisi exactâ prudentiâ eis succurratur, in majores prolabantur animi angustias. Repertæ sunt epistolæ, quas ad devotam matronam dictaverat, salutaribus monitis & doctrinis refertæ, in quibus prolixè videre licet, quanta ejus fuerit prudentia in suggerendis consiliis, quanta dulcedo in solatiis, quanta denique circumspectio & perspicacia in detegendis callidi hostis, sub specie boni animas in transversum agere soliti, insidiis. Confortavit eam insigniter, instruxit mirabiliter, erudivit subtiliter, ut hæ solæ epistolæ, quamvis nulla alia ejus pietatis argumenta suppeterent, ubertim testatum faciant, illum in directione animarum omnibus numeris absolutum Magistrum fuisse.

VIII.

VIII. Quantoperè autem ille Superis charus fuerit, & quam proclives habuerit in sua vota Divos, sequens eventus declarabit: Annò millesimò sexcentesimo nonagesimò septimò gravissima conflictatus ægritudine, quæ in erysipelas declinans vultum ejus, & omne caput occupaverat, facies ejus ita intumuit, ut vix astantes posset discernere. Huic incommodo accesserat nausea & ciborum omnium fastidium, quod continuû febrium paroxysmîs, aliisque symptomatîs auctum totò jam quatrîduò ei dormiendi facultatem ademerat, & ad mortis confinia perduxerat. Nulla itaque humana medicina quidpiam proficiente, unus ex astantibus Patribus ejusdem misertus suavitatis, ut in extrema hac necessitate cælitum opem imploraret, atque in hunc finem attulit illi iconem Venerabilis Servi DEI P. N. Thomæ a Virgine, viri ab innumeris prodigiis tam in vita, quam post mortem patris clarissimi: Monuit autem ægrum, ut se DEO commendaret, totòque fervore intercessionem hujus Venerabilis Patris imploraret, quem sibi non minùs propitium esset sensurus, quam alii in suis necessitatibus persenserant. Hîs dictis imaginem ejus capiti supposuit: ille autem tam salutare consilium haudquam aspernandum ratus, mentem protinus ad invocandum hujus Venerabilis Viri patrocinium convertit. Vix ille orationem Dominicam cum Salutatione Angelica absolverat, cùm, ecce tibi! suavissimò somnò indormiit. Post horæ non ampliùs quadrantem expergefactus ingentem vim sanguinis per nares effudit, quo levatus onere per quatuor continuè horas tranquillum nactus est somnum. Sæpiùs deinde per diem sanguinis effluxu repetito morbi simul malignitas excessit, & ex eadem hora convaluit, Medicis sanctè asseverantibûs, id non nisi ope Divina effici potuisse. Paucis postea lapsis diebûs integrè restitutus sanitati, DEO Sospiatori suo grates persolvit. Intercessoris quoque sui ac Patroni non immemor, ut ei pro viribus gratias rependeret, vitam illius Venerabilis Patris, olim in Castellano idiomate operâ P. Francisci a S. Bernardo Generalis Definitoris & Chronographi descriptam, ac Madriti annò millesimò sexcentesimo septuagesimò octavò typis evulgatam, in Germanicam linguam transtulit, quæ deinde nonagesimò octavò ejusdem sæculi annò Viennæ impressa fuit; ubi ille nunc recensitum sanitatis beneficium *capite 25. libri quarti paginâ 538.* de se ipso fusiùs exponit. Eximius deinceps privata sua devotione cultor permansit Venerabilis P. Thomæ a Virgine, eandemque pro majori DEI gloria fervidè apud multos propagavit. Insuper ad sui, suorumque solatium ex corpore Venerabilis P. Thomæ a nostro Cœnobio Madritensi, in quo idem corpus requiescit, digiti articulum multis precibûs impetravit, quæ Reliquiæ apud nostros Viennæ reverenter asservantur, & ad ægros deportatæ multis salutem attulerunt, illis præsertim, qui naturali somnò destituuntur, cui malo levando peculiaris noscitur esse Patronus & Advocatus.

IX. Cæterum rerum Ordinis vel augendarum vel ornandarum fuit studiosissimus, quotidie sollicitus, ut Sacræ Religioni nostræ,

Rrrr a

vel

1703.
Ope Divina
a gravi morbo
liberatus.

Vitam V.P.
Thomæ typis
edit.

Cultor ejus-
dem Benefi-
cium refert.

Reliquias e-
jusdem obse-
nes.

Rerum Ordinis
studiosus.

1703.

Otium fugit.

S. Bernardus
lib. 2. de con-
sideratione ad
Eugenium III.
Pontif. cap. 13.

Ejus labores.

In Britanniam
misit.

CAROLUS
III. Rex Ca-
tholicus de-
claratur.

Eandem in
Lusitaniam
comitaturus
navim ingre-
ditur.

vel Ecclesiae aut coenobio aliquod suam operam decus accederet, atque adeo nova semper, instar parturientis, in mente sua versabat molimina, quae apto tempore pro Ordinis bono in lucem proferret. Socordiam remis velisque fugiebat; noverat enim virulentiorum eam non esse in Religione pestem, quam mens putresceret, ac in deterrima vitia degeneraret. Vulgatissimum illud priscorum Anachoretarum adagium ei quoque frequenter in ore fuit, scilicet: *laborantem ab uno solo demone vellicari, Desiderium & torpentem a plurimis impugnari, & facilius corripitur, ac corrumpi.* Recte monet S. Bernardus Eugenium III. Pontificem, olim discipulum suum: *Cavendum est in otio otium. Fugienda proinde otiositas mater nugarum, noverca virtutum.* Quibus praemissis haec deinde cedit & adamante digna verba subnectit: *Inter seculares nuga, nuga sunt: in ore Sacerdotis blasphemiae.* Adeoque succisas, quas ab aliis majoris momenti occupationibus liberis nactus est horas, non rebus frivolis impendit, sed bonarum litterarum studio consumpsit, legendum nimirum vel scribendo, quae aut ejus, aut proximorum saluti essent aliquando profutura. Chronica nostri Ordinis ex Castellano idiomate in Germanicum vertenda suscepit, quo opere ultra dimidium producto, cum sistere, & in aliud tempus differre laborem jussus fuisset, filum scriptionis protinus abruptit, quod alioquin procul dubio ad calcem perduxisset, si per tempus & occupationes alias licuisset. Justum volumen concionum ejus in nostra Viennensi servatur Bibliotheca, cui si curae secundae accederent, opus utile & praestitum dignum facile judicaretur. Plura alia ingenii monumenta orbis litterarius ab eo sperare potuisset, nisi mors invida legitimum ante tempus vitae filum, & omnem inde spem praescidisset.

X. Sed enim intercepti hos, aliosque praecellosos conatus ejus Superum & Superiorum dispositio, quam anno superiore P. Mauro a Conceptione, Caesaris jussu gravium negotiorum causa (ut jam praefati sumus) in Magnam Britanniam profecturo, comes datus est, & cum eo Londinum in Angliam migravit. Elisae deinde ob immoderata confederatorum postulata hisce consiliis Londini tantisper moram fecerunt, donec novis ex sacratiori Caesaris consilio mandatis instruerentur. Duodecima die mensis Septembris anno hujus saeculi septingentesimo tertio Serenissimus CAROLUS Archidux Austriae, Augustissimo LEOPOLDO Patre Caesare & Fratre Serenissimo JOSEPHO Rege Romanorum jus ad Hispaniae Monarchiam in illum transcribentibus, Rex Catholicus declaratur, & debitum sibi Regnum capeffiturus Regio comitatu stipatus Viennam in Angliam discedit, per mare Britannicum in Lusitaniam penetraturus, cujus adventum interim Classis Anglica ad Portsmouth otiosa opperiebatur. Ineunte Decembri tota jam expeditio in procinctu steterat, unde & P. Maurus cum itineris socio P. Isidoro ad naves contendit, ibidemque aliquot diebus substitit; sed cum interim repentinum quoddam negotium emerisset, in continenti pertractandum, statuit cum eodem socio navim egredi apto tempore rediturus. Versabatur autem in illa navi Chirurgus quidam

quidam sectæ Lutheri ab incunabilis deditus. Hunc P. Isidorus multis rationibus convictum, & familiari conversatione emollitum ad suscipiendam Catholicæ fidei veritatem jam propemodum inclinaverat. Quamobrem ne hæc anima, de cujus salute impendiò satagebat, se absente perverteretur, & a meliore proposito gressum revocaret, P. Mauro insinuavit, se, si ejus bonâ veniâ fieri posset, in navi remansurum, ut chirurgum illum in Orthodoxæ fidei capitibus plenius erudiret, de cujus conversione magnam spem concepisset. Id ipsum rogabant & cæteri Catholici, ne utroque simul sacerdote destituerentur, & spirituali animæ solatiò. P. Maurus, quem futura latebant, nec quidquam sinistri suspicari poterat, horum precibus flexus facile annuit, dictoque vale, quod supremum fuisse ille minimè putaverat, navim reliquit.

1703.

In navi manet studio hominem ad fidem convertendi.

XI. Interea validissima insurrexit tempestas, & procellis immaniter sævientibus æquor omne ita excanduit, ut nautas tanto periculo impares ars quoque destitueret, & Oceanus in furias concitatus novis suis, quos identidem ex imo ebulliebat, fluctuum montibus, præsentissimum cunctis intentaret naufragium. Quassabantur navigia undarum violentiâ invicem collisa, totoque triduò dirissima fluctuum rabie jactata. Septima die Decembris in vigilia Immaculatæ Conceptionis Virginis DEIPARÆ tantis motibus agitatae concussæque sunt naves, ut rimas tandem ubique egerint, latisque fissuris hiantes, cum procellarum tyrannidi aliquamdiu restitissent, ad extremum denique ab irato æquore absorptæ fuerint, omnibus simul vectoribus submersis, præter undecim homines in actuariolo salvatos, quos inter duo erant domestici Hasso-Darmstadiani Principis Georgii, qui, ut tantæ cladis nuntium ferrent, naufragii tabulam adepti in litus emerferant. Hi postmodum Viennam reduces enarraverunt, ut P. Isidorus noster illa in suprema lucta fervidi animarum Zelatoris officium sustinuerit exhortando ad delictorum poenitudinem universos, peccata confitentibus aurem præbendo, contritos absolvendo. Atq; in hoc terribili temporis articulo illud tandem est consecutus, quod hætenus desideraverat; memoratus siquidem ille Chirurgus conspecta periculi magnitudine oculos denique Catholicæ veritati aperuit, & ejuratâ hæresi per Sacramentum poenitentiae Ecclesiae reconciliari voluit, qui licet eodem naufragio periêrit, salvata tamen meliore sui parte, animâ nimirum, mortem meritò in lucro reputare potuit. Ipse porrò P. Isidorus, quamdiu super undas eminuit, elata CHRISTI cruci affixi imagine ad ultimum usque spiritum salutaria verba in hoc naufragio morituris inclamabat, eosque ad peccatorum contritionem, & concipiendam de Divina Misericordia fiduciam excitabat. Hæc ipsi nobis Viennæ singillatim cum fide retulerunt, qui præsentibus cum mari simul & morte luctati fuerunt, idemque periculum feliciter & mirabiliter evaserunt.

Valida in mari tempestas.

absoberet fere omnes.

P. Isidorus in suprema lucta animarum zelator.

Ad fidem conversus unus.

XII. Infaustus hic nuntius P. Maurum, inenarrabili confixit mœrore, utpotè comite suo & fido Achate destitutum: nautas

Corpus Patrie quaeritur, nec invenitur.

S s s s

proinde

1703. proinde mercede conduxit, ut velivolo cursu mare percurrerent, viderentque, num fortè adhuc cum fluctibus luctanti possent opem ferre, aut saltem exanime ejus cadaver in litus ejectum sibi adferre Christianæ sepulturæ honorificè mandandum; sed omni adhibita sollicitudine ac investigatione nusquam repertum fuit. Majori indè luctu oppressus P. Maurus diu planxit tanti viri jacturam, DEOque pro ejus animæ salute ad aras sacrificia obtulit complura: neque multùm cunctatus per proximum veredarium litteras Viennam transmissit, quibûs tristem hunc acerbæ sortis eventum nostris Religiosis nunciavit, ut pro anima defuncti Patris juxta sanctam Ordinis consuetudinem preces & hostias salutares DEO offerrent. Tragica tantæ calamitatis fama Viennam delata multorum excivit lacrymas; multi enim erant, qui ejus desiderio tenebantur, illumque efflictim amabant, & colebant ob eximium morum candorem & conversationis suavitatem: ipse autem cujus virtus jam extra invidiam posita est, in cœlo (utî piè credimus) triumphat, & in DEO portum nactus tranquillum stabilémque in æternum exultat.

Pro ejus anima suffragia.

C A P U T VII.

1704. *In nostra Viennensi Ecclesia Instituitur Sanctissimæ TRINITATIS Redemptionis Captivorum Sodalitas.*

Tacendum de malis Hungariæ hujus temporis.

SSS. TRINITATIS Mysterium omnibus cæteris supereminet.

Ordinis Nostri titulus.

Aliis communicatur.

I. **A**nnus agitur æræ Christianæ millesimus septingentesimus quartus, qui malorum feracissimus res nostras in Hungaria adeò afflixit, ut parùm ab exitio abfuerint. Sed ne illos carpere nunc, & perstringere videamur, quorum culpâ totum Regnum innumeris calamitatibus inundatum fuit, manum consultò a tabula retrahimus, eamque potius ad illa describenda convertimus, quæ Viennæ pro gloria Sanctissimæ TRINITATIS lætissimo successu gesta fuerunt. Qui dixerit, Sanctissimæ TRINITATIS Titulum totius Sacrosanctæ nostræ Fidei esse compendium, nihil a scopo aberrabit; in eo namque velut encyclopædia quadam circumscribuntur universa nostræ salutis mysteria, Lex & Prophetæ, omnesque rerum divinarum thesauri. Nihil sublimius Sanctissima TRINITATE aut excellentius in cœlo, sive in terra excogitari potest. Hunc omnium gloriosissimum Titulum Sacer Ordo noster Urbis & Orbis suffragiò ab ipsis suis incunabulis a primis Sanctis nostris Patribus ad filios, velut propriam hæreditatem, derivatum sorte longè felicissima accepit, eundemque a multis retrò sæculis constanter semper præsetulit, ac in finem usque mundi absque invidia, aut jactantia conservare conabitur.

II. Hunc eundem Sacratissimum Titulum ad Divini Nominis gloriam Ordo per quatuor Orbis partes communem fecit omnibus cujuscunque statûs, sexûs, ordinis & conditionis hominibus; omnes enim, quotquot sub eodem labaro datis nominibus militare voluerunt, in Sodales admisit, confratres dixit, bonorûmque participes effecit,

effecit, sequentibus præsertim ex causis nimirum: ut Divinæ TRINITATIS cultus majoribus quotidie incrementis augeretur, & Christianus populus sub dira infidelium servitute gemens collatis subsidiis citius avitæ libertati restitueretur; ad hunc etiam finem Summi Pontifices hanc Confraternitatem amplissimis Privilegiis, Indultis, Indulgentiis & peccatorum remissionibus, bonorumque operum participationibus dotârunt, exornâruntque, ut fideles ad eam suscipiendam magis provocarent, & allicerent.

III. Temperatur ea Sodalitas certis quibusdam Regulis, ac præter alias peculiare functiones quotannis solemnes celebrat hominum cœtus seu conventus. Hastenus ad participationem tantarum gratiarum Sodales magnò quidem numero, sed privatim duntaxat confluerant, quos inter numerabantur præcipui cum ipso Cæsare omnes Augustissimæ Domûs Principes, Archi-Duces Austriæ, & prætereâ ingens multitudo Procerum Ecclesiastici æque, ac Politici Statûs, qui Albo Consodalium inserti Ordinis Schema gerebant in pectore, statutoque precum pensò, atque aliis quibusdam muniis piè persolutis concessarum Indulgentiarum potiebantur thesauris. Nihil tamen hucusque publicis solemnitatibus peractum fuit, quia idoneò locò sive majore templo adhuc destituebamur: nunc verò, quòd grandior Ecclesia multis ornamentis decora ad culmen jam pervenisset, primas curarum partes obtinuit consodalitatis ejusdem institutio. Hanc sibi provinciam magnò vendicavit zelò, parique successu P. Ignatius a S. Michaële Austriacus Viennensis, qui eo tempore Dominicis diebus verba ad populum faciebat, adjutus præsertim munifica pietate Excellentissimæ Domine Mariæ Terefiæ Comitissæ Kinskiæ, e quinque Ecclesiensium Dynastarum, vel ut publicus loquendi mos obtinuit, olim Baronum, nunc Comitum Familia oriundæ. Hæc Matrona Nobilissima Divini honoris incensa studiò nullis pepercit sumptibus, ut omnia, quæcunque dictus Pater sive ad necessitatem, sive ad splendorem requirebat, manu liberalissima suppeditaret.

IV. Sic rebûs omnibus, ut pius patriæ mos fert, dispositis accessit etiam Celsissimi Principis D. Francisci Antonii e Comitibus Harrachiis Episcopi Viennensis Auctoritas, & publica instituentis Sodalitatis facultas. Hæc obtentâ coacta sunt prima hujus Confraternitatis Comititia, in quibus Augustissimus LEOPOLDUS I. Romanorum Imperator electus fuit Protector Confraternitatis, Excellentissimus verò D. Ferdinandus Bonaventura, Comes Harrachius, primus Parens noster benevolentissimus, Rector: Designati quoque fuerunt aliorum munerum & officiorum administratores, utputà Assistentes, Consultores, Thesaurarius, non inania officiorum & dignitatum nomina, ex Viris spectatissimis & præcipuis nostri Ordinis Benefactoribus. Porro P. Martinus ab Ascensione Commissarius Generalis huic Sodalitio cum potestate præfecit prædictum P. Ignatium a S. Michaële, quem Præfidis titulò decoravit, eidemque ac successoribus ejus ab ordine designandis, nec non & ipsis quoque officialibus, superiùs recensitis,

1704.

Causæ, propter quas.

Privata devotione hucusque excolebatur Sodalitas.

Publicè instituendam suscepit P. Ignatius.

Facultas Ordinarii.

Officia Sodalitatis.

Electio.

1704.

potestatem contulit perpetuam electionem instaurandi, quoties ob mortem veterum officialium novi essent surrogandi.

Princeps ara
perficitur.

SSS. TRINI-
TATIS Festi
Titulare.

V. Erigebatur sub idem tempus in Ecclesia nostra princeps ara per celeberrimos artifices Andream de Puteo, Societatis Jesu Religiosum, Andream Lanzanum Sacri Romani Imperii Equitem, Mediolanensem Pictorem, illo Architectonicam & Opticam dirigente, hoc verò elegantissimam tabulam figuris in pariete illustrante, artis industriâ in hoc opere tam insigniter se efferrente, ut Vienna quid perfectius hucusque non viderit. Instabat festum solemnissimum totiusque Ordinis nostri Titulare, Sanctissimæ nimirum ac Individuæ TRINITATIS, in quo publicè auspicanda erat prima institutæ Sodalitatis functio: acceleratum itaque sine artis dispendio est opus principis aræ, ad illum diem solemnem omnibus numeris absolvendum, quod reapse etiam supra omnem expectationem præstitum fuit.

Publica So-
dalitatis In-
stitutio.

VI. Illucescente denique die decima & octava mensis Maji, quæ eò annò Dominicam Sanctissimæ TRINITATIS Orbi Christiano attulerat, innumerabilis hominum multitudo ad nostram Ecclesiam confluit, devotione erga Sanctissimam TRINITATEM, & piissimæ Institutionis novitate excita, cui concursui mirum in modum obstetricabatur sudum, innubèque cœlum, quod serena facie sua devotorum corda ad invisum hætenus spectaculum invitare videbatur. Huic initium dedit Admodum Reverendus P. Eugenius Ordinis Minorum Conventualium S. Francisci, & in urbe ad S. Crucem Ordinarius Divini verbi Præco, eleganti sermone panegyrico; quò absolutò magno splendore & apparatu prodixit universa Sodalitas cum noviter electis ministris & officialibus. Hos sequebantur Religiosi nostri linteati & sacro cultu amicti, rem divinam ad Principem aram operaturi; quò ut perventum est, omnesque suo ordine in præparatis subselliis conderunt, dicta fuit e loco editiore Oratio Germanica ab Adolescente Academico, qui de antiquo Sanctissimæ TRINITATIS instaurando cultu, de præsentis ejusdem Confraternitatis Institutione, de amplissimis gratiis, privilegiis, indulgentiis, ei concessis, copiosè disseruit. Hic postquam loqui desisset Secretarius Confraternitatis Electiones Augustissimi Protectoris, Excellentissimi Domini Rectoris, aliorumque Dominorum officialium promulgavit, cujusvis nomen & officium sequente tubarum & tympanorum applausu. Ad extremum dictus Orator Academicus epilogum orationi attexuit Congratulationibus longè plenissimum. Demum Hymnus Augustino-Ambrosianus & solemne Sacrificium inter exquisitos musicorum modulos devotissimè decantatum fuit, qua normâ singulis annis anniversaria hujus Divinissimi Mysterii Festivitas æquali semper pietatis tenore, & populi affluxu ad hæc usque tempora nostra colitur.

Augustissimæ
Majestates ad
nostram ve-
niunt Eccle-
siam.

VII. Post breve temporis interstitium ad nostram Ecclesiam pervenerunt Augustissimæ Majestates LEOPOLDUS I. Romanorum Imperator cum Augusta conjuge ELEONORA MAGDALENA, Serenissimo Romanorum & Hungariæ Rege JOSEPHO I. &

WIL-

WILHELMINA AMALIA Regina Coniuge; MARIA ELISABETHA, MARIA ANNA & MARIA MAGDALENA Archiducibus Austriæ longum post se Nobilissimorum Procerum & Illustrium fœminarum syrma trahentes. Hi postquàm præparatam orchestram occupassent, Excellentissimus & Reverendissimus Dominus Ladislaus Mattyasovski, Nitriensis Episcopus & Aulicus Regni Hungariæ Cancellarius Pontificali ritu inter densam assistentium Ministrorum Ecclesiasticorum catervam ad aram principem operatus est, quem Cæsarea musica exquisitâ vocum & instrumentorum symphoniâ comitabatur. Absolutô Missæ Sacrificiô Augustissimæ Majestates cum Serenissima Domûs Austriacæ Familia sub meridie ad commune cœnobii Nostri triclinium concessere, ibidémque cum nostris Religiosis suô locô se refecerunt, solô P. Commissariô Generali ex mandato Cæsaris mensæ Suarum Majestatum assidente.

1704.

Prædent in nostro triclinio.

VIII. Post meridiem statò tempore P. Ignatius a S. Michaële Confraternitatis Præses, præsentibûs jam Augustissimis Majestatibûs & Serenissimâ Familiâ, alterum sermonem ex ambone habuit. Decantatis deinde vespertinis laudibûs Splendidissima processio instituta fuit, quæ extra fores Ecclesiæ longo ordine per plateæ circuitum ad nostrum rursus templum reversa est eodem Præsule Pontificalia munia administrante, Augustissimisque Majestatibûs cum tota nobilitate aulica religiosam hanc pompam comitantibûs. Tandem Sole jam in occasum declinante pro coronide pomeridianæ devotionis, quæ ultra tres horas tenuit, Lauretanæ Litanie decantatæ fuerunt inter undantem accurrentis populi multitudinem, quæ hujus Solemnitatis magnificentia allecta undequaque confluerat. Demum cum, sacra hac functione ad calcem perducta, Augustissimæ Majestates abire pararent, P. Martinus ab Ascensione Commissarius Generalis ad fores templi consistens Augustissimis totius Communitatis nostræ, utrumque latus stipantis, nomine gratias, quantas grata mens potest maximas, pro tanta dignatione officiosissime persolvit.

Functiones post meridiem.

Augustissimis Majestatibus gratiæ persolutæ.

CAPUT VIII.

Acta præliminaria ad erectionem Cœnobii Pragensis referuntur.

I. **D**um Ordo noster decumanis malis in Hungaria conflictatur, & res ejus nondum bene solidatæ temporum iniquitate magis atteruntur, plurimum indoluit, cum videret, spes suas marcescere, & profectus suos temporum injuriâ fœdè dissipari, ut proinde illi nihil reliquum manserit, quàm cum Regio Vate expectare & suspirare *tempus beneplaciti DEUS*. In tanta calamitatum congerie, ut patientis Innocentiæ cum tempore uberius reflorescunt præmia, non destituit Misericordia Domini in tribulatione patientes & orationi instantes, sed nos consolata est eodem tempore alibi non modicis accessionibûs, ut faciliè nostrum

Post graves ærumnas spes major consolationis.

Psal. 64. v. 14.

Ad Rom. 12 v. 12.

T t t

quisque

1704. quisque secundiora ominaretur, divinatione ex illis verbis Jobi formata, *Quasi aquarum, quæ præterierunt, recordaberis: & quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam, orieris ut Lucifer.* Id sanè mirabili Divini Numinis Providentiâ in nobis, nihil tale cogitantibus, videre licuit, qui, cum ob immodicas afflictiones ad vesperam nos pervenisse arbitraremur, præter opinionem novo fulgore recreati sumus, & quidem primò ex occasione instituendi cœnobii Pragensis apud Bohemos, cujus fundatio non pridem spontè oblata, hòc annò cœpta, & sequentibus feliciter obtenta fuit, ut nunc paucis exequemur.

Occasio Fun-
dationis Pra-
gensis.

Dobritzium.

Notitia cum
A. R. D. Cro-
cin Crucigero.

Pragam pro-
fectio institui-
tur.

Charitas Ord.
Crucigerorum
cum rubra
stella.

II. P. Joannes a Cruce Hispanus ex oppido campi Martii, quod vulgò Manzanares dicitur, oriundus, eo tempore ab epistolis fuerat supradicto P. Commissario Generali. Erat ille quoque secretæ pietatis minister apud Illustrissimam Virginem Dominam Eleonoram de Mansfeld filiam Principis Fundani. Hæc connubiū fœdere non multò post illigata Illustrissimo Sacri Romani Imperii Comiti Domino Carolo de Mansfeld, Principis axioma æquè deinde consecuto, cum gentilitia prædia in societate mariti adire constituisset, in viæ comitem & conscientiae arbitrum eundem P. Joannem expetivit, piique desiderii sui compos effecta mense Septembri die vigesima nona in festo S. Michaëlis Arch-Angeli anno superiore millesimo septingentesimo tertio Viennâ Dobritzium in Bohemiam perrexit. Ad hunc locum veredariis equis citò delati pro gentis urbanitate factus est ibidem ingens vicinorum nobilium concursus ad salutandos loci Dominos: qua occasione P. Joannes familiarem notitiam contraxit cum admodum Reverendo Domino Francisco Crocin Sacri militaris Ordinis Crucigerorum cum rubra stella, Knynensi Administratore, cui Ordinis nostri Institutum, Redemptio captivorum, quod ex relatione P. Joannis didicerat, adeò probabatur, ut efflictim optaret Religionem tot numeris salutare etiam Bohemiæ implantari, atque in hunc finem varia media & idoneas rationes proponeret.

III. Præsente deinde anno hujus sæculi quarto, cum in mense Januario præfato admodum Reverendo Domino Francisco Crocin necessitas incumberet ob certa quædam negotia Pragam proficiscendi, urbem quinque duntaxat milliaribus Dobritzio distantam, eundem P. Joannem ad societatem itineris invitavit, cui ille etiam promptissimè morem gessit, non tam celeberrimæ civitatis visendæ cupidine, quàm Religionis propagandæ zelò stimulatus, quòd speraret, hac occasione se aditum aliquem ad conceptum propositum perficiendum reperturum. Pragæ in Xenodochio eorundem Crucigerorum cum rubra stella, ad pedem pontis extructo (Hic namque præstantissimus Ordo sub Regula S. Augustini hospitalem charitatem mirificè excolit) uterque non aliter ac in propria domo excepti mutuïs certabant se prævenire officiis: colebatur autem præcipuè religiosi affectibus P. Joannes; sunt namque Venerabilis hujus contubernii viri, ut jam insinuavimus, erga externos quoscunque perquam comes, & officiosi, CHRISTUM suscipere in pauperibus gaudent, & ambiunt, velut ab antiquissimis temporibus suis a Majoribus accepere.

IV.

IV. Alterius Hospitalis Neo-Pragæ, quod *Novi* nomen habet, præfecturam gerebat admodum Reverendus Dominus Joannes Beczkovius ejusdem Ordinis Crucigerorum, Vir patriarum apprimè gnarus rerum, & sedulus indagator, diuturnâ experientiâ clarus, & multis voluminibûs editis commendatus, dudum nostris, qui in his temporum angustiis Pofoniô fupis corrogandæ causâ Pragæ commeaverant, insigni benevolentia addictus. Noverat is longo incolatu omnem propè urbis statum, ejusdemque in consiliis prudentia nobis utilis videbatur ad præstitutum negotium feliciter transigendum. Ad hunc itaque ab admodum Reverendo Domino Crocin adductus P. Joannes noster eidem aperuit, quid in animo versaret, illiusque sententiam efflagitavit. Is autem pro vetere erga Ordinem nostrum studio huic proposito impensè favit. Etsi verò non paucæ nec parvæ ipso in limine occurrerent difficultates, varia tamen ad propositum indicavit loca, & proposuit media, exactèque discussit, quid obesse, quid prodesse utrinque possit. Inter cætera loca Sacellum S. Lazari in comodo loco situm, quod a Magistratûs jure pendebat, communî suffragiô faciliùs impetratu judicabatur. Hâc sententiâ ab omnibus comprobata. Admodum Reverendus Dominus Crocin, ut rem ulterius promoveret, Germanum fratrem suum, ejusque generum Dominum Matthæum Wenceslaum Lhotak de Lhota, eo tempore Neo-Pragensis urbis consulem, viros præstantes & multæ auctoritatis, consanguinitatis, affinitatisque titulis sibi devinctos haud ægrè induxit ad patrociniûm hujus causæ suscipiendum. Horum igitur favore animatus P. Joannes nullô hucusque instructus mandatô, sed Ordinis sui propagandi studiô zelôque impulsus ea de re ad Amplissimum Novæ urbis Magistratum supplicem conscripsit libellum, in quo postquàm Ordinis Institutum, Redemptionem nimirum captivorum fusiùs exposuisset, simulque ostendisset messis ubertatem, & operariorum paucitatem, ad extremum obnixè supplicavit, ut Amplissimus Senatus desertum propè S. Lazari Sacellum Ordini nostro conferre dignaretur. Hæc ille in chartam conjecit, & paulò post, die scilicet decima octava mensis Januarii hoc supplex schediasma Senatui porrexit. Re obitè in Senatorum confessu discussa responsum quidem prodidit in nostrum favorem, at verbis duntaxat conceptum, & nullâ scripturâ expressum: cum autem P. Joannes, hisce verbis non satis acquiesceret, vigesimâ secundâ ejusdem mensis altero libello supplice post gratias copiosissimè persolutas pro benevolo Senatûs responso, obsecravit, ut tam benignam concessionem scriptis confirmare dignaretur. Senatus intellecta Patris voluntate die vigesima quarta mensis Januarii re pensiculatiùs examinata eidem libello supplici ad calcem adscribi jussit, Amplissimum Senatum ad petitionem sibi factam, ut proximè adsitum Sacellum S. Lazari Ordini Sanctissimæ TRINITATIS de Redemptione captivorum pro exstruendo cœnobio concederetur, præcedenti responso integrè insistere, attamen cum causa hujusmodi ulteriore, & omnium quidem, quos tangit, deliberatione, cunctarumque

1704.

Ad propositum dirigitur negotium per A. R. D. Beczkovium.

Sacellum S. Lazari locus commodus.

Fautores quaruntur.

Offeritur supplex libellus.

Responso verbis datur.

Alter Libellus supplex.

Altera responsio in scriptis.

1704. circumstantiarum exacta consideratione indigeat, ac præterea consensus Suæ Sacrae Cæsareæ Majestatis necessario requirendus præcedere debeat, sibi nunc integrum non esse, decretorium responsum proferre, & mentem categoricè aperire.

Ambigua licet favere tamen videtur.

V. Ambigua nonnihil & perplexa hæc respondendi ratio videbatur, e qua tamen faciliè inferri potuit, Senatū, quantum in se erat, ejusque potestatem attinebat, nostram causam fovere, quod pro nunc ad præstitutum finem consequendum Pater satis esse rebatur; quia jactō hoc præliminari fundamentō, & posito semel primo gradu gressūque negotium semper ulterius promoveri poterat.

Procuratoria facultas submittitur.

VI. Porro hæc omnia agebantur insciō penitus P. Commissariō Generali, cujus partes sunt admittere ejusmodi novas Ordinis colonias, aut moliri, quem cum P. Joannes huic cœpto minimè adversaturum præfagiret, ipse tacita ex facultate rem in grande Ordinis emolumentum redundaturam aggressus est: Ne tamen hoc factum P. Commissarium diutius lateret, litteras confestim Viennam expedivit, in iisque non solum Senatūs Rescriptum transmissit, sed etiam rogavit, ut, quod caput erat, Cæsaris consensus celeriter impetraretur. Lætus hōc nunciō P. Commissarius Generalis, rem adeo insperatam, & quasi divinitus inspiratam, quàm pridem in votis habuerat, ambabūs, ut ajunt, ulnīs amplexus est, & P. Joanni actutū in hac causa Procuratoriam Facultatem delegavit, ut opus feliciter inceptum legitime prosequi, & ad finem tantoperè desideratum perducere valeret.

C A P U T IX.

Propositum instituendi Pragæ Ordinis Cœnobium instantius urgetur.

Cæsari supplex Libellus porrigitur.

I. **P** Commissarius Generalis Viennæ, ne inutiles compererent, confestim ad suas partes respexit: Augustissimo igitur Cæsari LEOPOLDO I., velut Regi Bohemiæ, supplici libello Senatūs Neo-Pragensis Rescriptum exposuit, Suæque Regiæ Majestatis Clementissimum assensum humillimè efflagitavit. Imperator, ut erat Ordini nostro addictissimus, annuente similis benevoluntatis Pragensium animum Sibi placere ostendit; verumtamen ut in hoc negotio ordinatè procederet, ad Regni Bohemiæ Consilium, in quo talia postulata prius ventilari consueverunt, illud remisit; interea verò P. Commissarium Generalem benè sperare jussit, & de bono successu securum reddidit.

Regius favor cum juris ordine,

Ad Regiam Locumtenentiam petendum refertur.

II. Supplex itaque Libellus noster Inclyto Bohemici Regni Consilio exhibitus magna cum sollicitudine fuit examinatus: cum autem ad resolutorium responsum proferendum, exquirenda quoque essent aliorum Regni tribunalium suffragia, five arbitria, Clementissimus Cæsar ex Consilio ad Regiam Locumtenentiam (Tribunal est ex duodecim præcipuis Regni Proceribus conflatum, quorum

quorum in dicundo jure magna est Auctoritas) die vigesima prima Februarii ejusdem anni expedivit Decretum, quod subnecto : 1704.

LEOPOLDUS.

Dilecti Fideles : ex acclusis vobis fusiùs licet intelligere , qualiter Nobis Patres Trinitarii Redemptionis captivorum pro Clementissimo consensu , quatenus in Regia urbe Nostra Neo-Praga in loco prope Sacellum S. Lazari sito sibi conventum erigere liceat , supplicaverint. Ut autem supplicantibus desuper debitum responsum decernere valeamus , idcirco vobis hisce clementissimè demandamus , ut Loci Ordinarium hoc in negotio audire , & exploratam ejus mentem unà cum hoc PP. Trinitariorum postulato maturè conferre , ac demum Nobis vestrum arbitrium ad Nostram Regio-Bohemie Aule Cancellariam unà cum presentium acclusarum remissione , quamprimùm obsequentissimè expedire studeatis. In quo adimplebitis Clementissimæ Voluntatis Nostræ Mandatum. Vienna 21. Febr. 1704.

Cæsareo-Regiū Decretum

III. Hoc Cæsareum Decretum , ubi Pragam pervenisset , a Regia Locumtenentia Reverendissimo ac Celsissimo Principi Archiepiscopo Pragensi , Domino Joanni Josepho e Comitibus de Breüner , intimatum fuit sequentibus : Decretum intimatur.

Quemadmodum Suae Sacrae Cæsareæ , nec non Hungariæ Bohemiæq; Majestati Clementissimo Domino nostro Patres Trinitarii Redemptionis captivorum per suum adjacens humillimum postulatū supplices facti sunt , & pro Clementissimo consensu , quatenus in Suae Cæsareæ Regiæq; Majestatis Neo-Civitate Pragensi in loco prope Sacellum S. Lazari sito conventum fundare valeant , humiliter efflagitarunt. Sua Majestas verò , quid in hoc negotio Suae Celsitudinē tanquam Loci Ordinario videretur , id ipsum postulatū de dato Vienna 21. Februarii currentis anni Clementissimè remisit , ut hoc adjacens exemplar plurib; exhibet. Quod Clementissimum Mandatum , dum Celsitudinē Vestræ hisce communicamus , exploratæ mentis arbitrium desuper expectantes , & Divinæ Protectioni Nos committentes manemus. Ex Castro Pragensi 9. Maji 1704.

IV. Celsissimus Princeps Archiepiscopus intellecta Cæsareæ Majestatis voluntate Reverendissimo suo & Venerabili Consistorio supplicationem nostram perpendendam & discutiendam tradidit : antequàm autem hoc fieret , Consistorium juxta Canonum Decreta petitionem nostram priùs reliquis Religiosorum Ordinum in urbe Pragensi Cœnobiis exponendam censuit , atque in hunc finem Reverendissimus & illustrissimus Dominus Daniel Josephus Mair Vicarius Generalis & Officialis ad singulorum asceteriorum Præfectos in pari forma sequentes Litteras expedivit.

Petitum secundum Canones Regularibus communicatum.

1704.

Admodum Reverende ac Religiose Pater.

Intendunt praevia ad Suam Sacram Caesaream Regiamque Majestatem Principem & Dominum D. Nostrum Clementissimum humillima petitione Religiosi P.P. vulgò Trinitarii, Redemptionis Captivorum hic Neo-Pragae in loco propè Sacellum S. Lazari sito novum Conventum fundare.

Cum autem altissime fata Sua Sacra, Caesarea, Regiaeque Majestas rem, & negotium hoc pro arbitramento ad Suam Reverendissimam Celsitudinem, D. Archi-Episcopum (Titulò) utpotè Ordinarium remiserit, jam dicta Sua Reverendissima Celsitudo verò, quatenus hac in parte alios praesertim Mendicantes Religiosos audiremus, nobis gratiosissime demandare dignata sit.

Ea propter hoc ipsum Paternitati Vestrae hisce communicamus, cum hac annexa intimatione, ut Paternitas Vestra cum suo Conventu (siquidem intentum hocce monasterium Patrum Trinitariorum non nisi post lapsum multorum annorum exstrui potest) quae ab eis requiritur, suam declarationem in modernis angustissimis temporibus non fundet, sed taliter se declaret, an in futuris temporibus melioribus cum iisdem Patribus Trinitariis suam subsistentiam & necessaria media se habituros confidant? quam declarationem dum in proximo a Paternitate Vestra in scriptis praestolaturi sumus, ita de reliquo eandem unà Nobiscum Divinae tutelae commendamus. Pragae in Cancellaria Archi-Episcopali die 13. Junii an. 1704.

Reverendissimi ac Celsissimi S.R. Imp. Principis D. Joannis Iosephi Archi-Episcopi Pragensis (tit.) Vicarius in Spiritualibus Generalis & Officialis, totumque Archi-Episcopale Consistorium Pragensis.

*D. J. Mair
V. G. & Officialis.*

V. Circularis haec Epistola, ut ad singulos coenobiorum Praefectos pervenit, nonnullos eorum mentis sagacioris postrema clausula, seu exceptio nempe: *ut impresentiarum ad temporum angustias non reflectant*, animò suspendit, quia eà haud obscurè Venerabilis Consistorii singulare erga nos studium innuebatur; ideòque non diu morati nostrum plenae charitatis Institutum & Ordinem prolixè pariter commendaverunt, beatiora tempora praestolantes. Alii ex adverso nonnihil tergiversabantur, suaeque sive inopiæ, sive pusillanimitate praecoccupati querulabantur, accumulato pauperum religiosorum numero necessariam annonam indies angustiore futuram. Sed quidquid illi obniterentur, quoniam numerum suffragantium non aequabant, spes nobis affulsit non modica cœptum

Regulares
plerique suf-
fragari viden-
tur.

cœptum negotium intra paucos dies ad optatum exitum perducendi. Secus tamen evenit, re in multos menses protracta. Hinc cum tantum animorum frigus sentiremus, facile divinare potuimus, præclara initia nostra haud diu substitura, sed ob volubilem hominum fidem certissimum periculum aditura. Unde ne obstinato propemodum algore omnia marcescerent, opus fuit Cæsaream Majestatem denuò interpellare. Ergo rursus ante Augustale solium supplici libello prosternimur jacentem causam redanimaturi, idque tantò operæ pretiò, ut confestim ad Regiam Locumtenentiam alterum emanaverit sequens Decretum:

1704.

Causa tamen
protrahitur.

LEOPOLDUS.

Dilecti Fideles: vobis recentì adhuc constabit memoriâ, qualiter de dato 21. Februarii præsentis 1704. anni Patrum Trinitariorum Redemptionis captivorum pro Clementissimo consensu, quatenus in Regia urbe Nostra Neo-Praga in loco propè Sacellum S. Lazari sito sibi conventum fundare valeant, humillimam porrectam supplicationem vobis Clementissimè remisimus, unâque mandaverimus, ut desuper mentem Ordinarii Loci perciperetis, & quod ipsi videretur, Nobis iterum obsequentissimè referretis.

Alterum Cæsaris Decretum
urget negotium.

Quia tamen defactò nullam Nobis ejusmodi a vobis factam informationem obvenisse, e contra verò præfatos Patres Trinitarios suæ pristinae humillimæ supplicationi, juxta acclusum constanter insistere noscimus, idcirco vobis hisce Clementissimè mandatum volumus, ut petitam informationem maturare, & Nobis quantocyùs ad Nostram Regio-Bohemie Aula Cancellariam obedientissimè transmittere non intermittatis; in quo adimplere noveritis Nostræ Clementissimæ Voluntatis Mandatum. Viennæ 2. Septembris 1704.

VI. Ne verò prolixiore cunctatione hoc rursus eluderetur Decretum, Regia Locumtenentia aliud huic simile expedivit ad Magistratum Neo-Urbensem Decretum sequenti (ut ajunt) peremptoriò Mandatò.

Peremptori-
um Mandatum.

Consuli & Senatui Regiæ Civitatis Neo-Pragensis de Excellentissimorum Regionum Dominorum Locumtenentium gratiosò Mandatò communicandum & intimandum venit, si fortè ex parte illorum in ordine ad præsens quæsitum aliquid insinuandum foret? Illud cum restitutione communicatorum ad Regiam Locumtenentiam quantocyùs referant, & quia Sua Majestas tenore præsentis acclusi Clementissimi Rescripti rem acceleratam cupit, idcirco Consul & Senatus judicium tantò magis scient maturare.

Ex Consilio Regiæ Cancellariæ Bohemie Pragæ

26. Septembris 1704.

1704.

CAPUT X.

*Negotium prætensionis Coenobii Ordinis nostri Pragæ sufflaminatur.*Magistratus
aperte adver-
satur.

I. R Etardabatur adhuc aliquantulum causa nostra apud Magistratum propter autumnales vacationes, quo tempore a gravioribus negotiis feriantur Tribunalia: res autem tanti momenti, cui plures jam adversari coeperant, longiore consultatione indigebat. Tandem die decima tertia mensis Novembris in Neo-Urbensi Curia post acerrimam nostri petiti discussionem Magistratus de priore in contrariam abiit sententiam, quam his ferè verbis publicari curavit, videlicet Patres Trinitarios sub 18 & 22. mensis Januarii anni præsentis pro relinquendis sibi supradictis desertis locis supplicasse, ab se autem juxta allegata incertum responsum tulisse, negotiò ad exactiorem cum Senioribus Communitatis consultationem remissò, nihil minùs cordi habendo, quàm eorum petito annuere, aut ad finem hunc asserendum iisdem desideratum locum venditionis titulò cedere velle, cum juxta datæ resolutionis tenorem intra breve temporis spatium Senioribus Communitatis ad ordinariam Consilii sessionem accersitis petitem dictorum Patrum uberiùs propositum, ac ponderosè examinatum fuit. Nempe

Propter ra-
tiones has,

I. Desideratas, & numerò contribuentium contentas desolatatas domos ad commercium benè sitas esse, & pro

II. Tempore pacis cum civitate communicaturis facilè coëmi & restaurari posse. Quò

III. Non solum bonum publicum promoveretur, quia etiam vassallis ibi degentibus in contribuendo magnum exinde sublevamen resultaret, cum e contra

IV. Casu quo ille locus in personas Ecclesiasticas alienaretur, ab illo tanquàm ad manus mortuas devolutò nihil unquam pro publicorum onerum civitatis subsidio sperandum foret: quapropter sententiam quasi in unum coaluisse, memoratas domos præviè affixâ venditionis chartâ gremiali civitatis commembro vendi debere; & ut res executioni citiùs mandaretur, unanimiter conclusum fuisse, deserta hæc loca sinè superfluo apparatu sumptibus publicis readificari, & ex post factò uni contribuentium venditionis titulò in possessionem mittere; eò etiam rem redactam fuisse, ut excitatò jam jam ad propositum eorum sat commodò murò causæ integræ ampliùs locus non sit. Non quidem abs re esse, Suae Majestati Cesarea tanquàm Regi & Hereditario Domino Regni Bohemiae ad altissimum placitum simul cum omnibus & singulis Communitatis appertinentiis jure Regio disponendis plenissimum Jus competere: intereà tamen eandem

in

in Suae Majestatis innatam Clementiam spem suam humillimè collocare, fore, ut altissimè memorata Sua Majestas eadem, sicut a Suis Antecessoribus Romanis Imperatoribus & Regibus Bohemie Gloriosissime Memoriae Benignissimè collata, confirmata, & Matri-cula Regiæ inserta Privilegia Clementissimè consideratura, & apud administrationem rerum communitalis vigore Privilegiorum sibi competentium conservatura sit. Idcirco sæpè dictum Magistratum a Locumtenentia Regia flagitasse, reflectere ut dignaretur, novam hanc intentam foundationem potiori ex parte privatum Religionis commodum, & quidem in futurum maximum omnium Pragensium incolarum in exequenda eleemosyna præjudicium respicere. Ea propter suâ in hoc negotio referendâ sententiâ eò intendere, ut sæpè dicti Patres ab acquisitione possessionis loci supra memorati penitus arceantur, ii e contra in recensito, & pro meliore contribuentium bono plenè votis conclusò proposito secundari, & in administratione Bonorum Communitatis conservari queant.

CAPUT XI.

*Celsissimus Princeps Archi-Episcopus & Regia Locumtenentia Suis per viam mediam arbitriis
Ordini nostro patrocinator.*

I. **A**D Sanctius ergo Tribunal causa nostra est delata, ubi consistere, vel cadere debebat. Stetit autem, vel potius erecta fuit, aut certè in satis bono adhuc statu pependit, non tam Celsissimi Principis Archi-Episcopi Auctoritate, quàm ejusdem præponderantibus rationibus, dum ille ad Regiam Locumtenentiam inter extrema, mediâ quasi viâ usus, mentem suam ita aperuit:

Celsissimi
Principis Archi-Episcopi
arbitrium.

*Excellentissimi, Illustrissimi, Perillustres, Generosi
Domini, Domini Honorandissimi.*

Qualiter apud Suam Casaream, Regiamque Majestatem Nostrum Clementissimum Dominum Patres Trinitarii Redemptionis captivorum propter Clementissimum Consensum humillimè supplicando se insinuaverint, ut in regia urbe Neo-Pragensi Conventum in loco ad Sacellum S. Lazari sito erigere ac fundare valeant, & qualiter Sua Casarea Regiâque Majestas hanc memoratorum Patrum humillimam supplicationem, supra quam ut Nos, utpotè Loci Ordinarius, Nostram mentem aperiremus, suis Excellentiis communicaverit, id Littera 9. Maji anni presentis ad Nos ex Regia Cancellaria Pragensi unâ cum allegatis missa patefecerunt Nobis integrè.

X x x x

Nos

1704.

Nos supra eandem Patrum Trinitariorum supplicationem humillimam adjuvante Consistorio Nostro, ac exigente Jure Canonico ante omnia in Pragensi Tri-Urbe monasteria fundata jam sat copiosa, an, & quid ea, maximè Ordines Mendicantium meditata introductioni Patrum Trinitariorum opponere haberent, ac possent, eorundem mentem perquisivimus, ac etiam percepimus: tum undecim monasteria Pragensia ob causas sequentes; quòd nimirum in hac Tri-Urbe Ordines Mendicantes numerosi jam ante hoc, residui verò parcè fundati propter introductionem Patrum Trinitariorum deprecari intellexissemus.

Et si omnibus constet abundè Regiam Tri-Urbem Pragenam Ordinibus Mendicantium multum angustari, sacræque eleemosynæ hisce modernis bellicosæ, ac egestati maximè expositis temporibus non ita largè iis posse succurri, quæ post introductionem plurium Mendicantium Ordinum in plures elargita omnibus & singulis non esset omnino sufficiens, attamen huic insufficientiæ modò simili optimè posset obviari: si nimirum Patres Trinitarii suis debitis Reversalibus coram Nobis ad id se obligaverint, quòd iidem non citius conventum formalem erigere velint, donec sufficienter fundati fuerint, quorum tamen aliqui tempore usque ad obtentam foundationem currente, qui hujatibus Mendicantibus tantoperè præjudiciosi non erunt, Neo-Praga in postulatum locum per modum Hospitii suscipi, & tam pro exigentia sua, quàm pro captivorum Christianorum Redemptione, secundum suum tam sanctum, quàm salutare ac pernecessarium miseris captivis Institutum eleemosynas colligere poterunt, quæ collectio, siue illi in hoc Inclyto Regno sua gaudeant stabilitate ac domiciliò, siue non gaudeant, tum intra, tum extra Tri-Urbem iisdem etiam faveri debet, cum pro eorum sustentatione assequenda id ipsum quoque militet, quòd iidem Patres Trinitarii præter titulum gratitudinis gerentes suòque Instituto pio integrè satisfaciens illis ipsis captivis, in quorum patria fundati sunt potiùs, quàm alienigenis adjutrices manus suas porrigere, & uti optimè sperandum est, per illorum in hoc Inclytum Bohemiæ Regnum introductionem etiam ejusdem patriæ filii in dura Tartarorum Turcarumque captivitate detenti præ aliis hanc Trinitariorum misericordem manum experiri poterunt.

Quapropter Nos, ut iste Sacer Ordo modò ante memoratò introducatur, in contrarium ire nequimus, imò eosdem Patres Trinitarios in Nostrum paternum sinum lubenti animò suscipimus, scientes, ac sperantes, Divinam Bonitatem, dum suos famulos multiplicat, etiam

etiam eisdem annonam pro congrua illorum sustentatione suppeditaturam. Hec Vestris Excellentissimis, Nostrisque Dominis Honorandissimis breviter volumus notificare, Quos Divina Protectioni semper commendare solemus, Manentes.

1704.

Vestrarum Excellentiarum, Nostrorumque
Honorandorum Dominorum

Joannes Josephus
Archi-Episcopus Pragensis.

Pragæ in Nostra Archi-Episcopali Residentia
die 29. Novembris 1704.

III. Hæc multò æquior Celsissimi Principis Archi-Episcopi de causa nostra sententia, cum ad Regiam Locumtenentiam delata fuisset, magnum utrinque pondus habitura videbatur. Colatae demum sunt sententiæ, libratæ opiniones, ac momenta omnia ultro citroque ad Pragmaticæ sanctionis Regulas discussa, & exenterata: formatum est inde Regiæ Locumtenentiæ tertium scrutinium unà cum cæteris ad Suam Sacram Cæsaream Regiamque Majestatem humillimè dirigendum; & recensitò tam Celsissimi Principis Archi-Episcopi, quàm Urbici Magistratûs arbitriò hæc tandem ex omnibus supra relatis Conclusio illata fuit:

Regiæ Locumtenentiæ
arbitrium.

Quòd nimirum Pragenses incola præsentis temporis injuriâ mediis ità destituti sint, ut eorum plurimis se unà cum uxore ac liberis alendis, & præstandis, quæ præstare debent, vix media supersint; siquidem tres Regiæ civitates jamjam accumulatis Mendicantium Ordinibus haud congruam tantis Religiosis eleemosynam suppeditare valent, minùs autem suppeditare valebunt, casu quo introducto novo Ordine iste pietatis fons in plures rivulos deducendus foret. Ceterum quod præfatum propè Sacellum Divi Lazari in nova civitate Pragensi situm, & a Patribus Trinitariis desideratum locum concernit, abundè ex relatione Magistratûs Neo-Pragensis supra allata constat, eundem nullatenus venditionem loci velle concedere.

Quamobrem rebus sic stantibus Regia Locumtenentia ad introductionem Patrum Trinitariorum consiliò concurrere meritò in suspensio est, ac suadere planè detrectat: Casu autem, quo sua Cæsarea Regiæ Majestas introductioni hujus Ordinis Clementissimè annuere velit, Regia Locumtenentia, salvò tamen altissimè memoratæ Suae Majestatis prudentissimò judiciò, demississimæ opinionis est:

Primò. Sæpè dictis Patribus, antequàm introducerentur, sedulò injungere velit, ut fundationem sustentationis, & pro quot Religiosis sita sufficiat, uberiùs depromant.

X x x x 2

Secun-

1704.

Secundò. A Magistratu memorati loci propè S. Lazarum fundos municipales sub ordinaria licitatione coëmant, & tandem cum eodem super oneribus tam personalibus, quàm realibus de exhibitione æquivalentis alicujus transigant.

Supra relata
ex Germano
in Latinum
idioma trans-
lata sunt arbi-
traria.

IV. Hæc Acta idiomate Germanico prodiere, quæ, ut natus illis succus constaret, & rei veritas clariùs illucesceret, posthabitis elegantioribus verbis simplici stylo in Latinam linguam transferenda putavi. Cætera verò, quæ ex jussu Clementissimi Imperatoris Nostri LEOPOLDI I. consecuta sunt, cum hoc annò non emanaverint, in sequentem tanquàm proprium eorum locum differimus.

C A P U T XII.

Prævia dispositio ad nostram Foundationem Comaromiensem in Hungaria obtinendam.

Gratia gra-
tiam parit.

I. **S**uperum beneficiò ita comparatum esse videmus, ut virtus nunquam sola & sine comitatu ingrediatur mundi theatrum; relictâ enim procul invidiâ, aut propè contemptâ, Gratiarum contuberniò gaudet. Non rarò beneficium unum alterius majoris est causa beneficii, pietas pietatem nutrit, & ut apud Græcos est in parœmiis: Gratia Gratiâ parit.

Comaromi-
ensis Cœnobii
Fundator.
Episcopus Ni-
triensis,

II. Splendidissimæ illi Festivitatî, Viennæ hoc annò ob institutam nostram Confraternitatem celebratæ, cujus superius mentionem fecimus, præter alios Excellentissimus & Reverendissimus Dominus Ladislaus Mattyasovski Episcopus Nitriensis & inclyti Regni Hungariæ Cancellarius interfuerat. Is Ordini nostro pridem addictus, nunc verò recentî pietatis Spectaculò inflammatus, & Instituti nostri præstantiâ illectus arctiore nos benevolentia complexus est. Neque tamen otiosus fuit amor ejus sed activus, cum non ignoraret dilectionis probationem exhibitionem esse operis: distulit tamen, ut cumulatiùs & majori sœnore tarditatem suæ beneficentiæ compensaret, præsertim cum eo tempore nihil in Hungaria stabiliri posse crederetur, quò irrequieto armorum tumultu omnia personabant, & haud obscuris indiciis ad proximam ruinam tendebant. Verum ut fluxæ sunt res humanæ atque cogitationes de futuris sæpè inutiles, incertæque providentiæ, disposuit DEUS, ut cujusdam pro Ordine nostro cœnobii fundationem, non quidem ejus voluntati, sed facultatibus duntaxat commensam, in animo delinearet, pro qua plenam in cœlis mercedem reciperet; gratum enim Superis est quodcunque donum de bono corde profectum.

Egrotus de
rebus suis dis-
ponit.

III. Hòc autem modò bonum ejus propositum in effectum prodivit: post aliquot menses a Festo Sanctissimæ TRINITATIS hoc annò elapsos ægriùs habere cœpit Præsul, & fatifcente corpore jam senili graviolem morbum incurrit, in cujus molestiis cum

cùm adhibita medicorum opera nihil proficeret, animadvertit Vir Summus sanitatem suam ex ancipiti loco pendere. Optimum itaque factu putavit, ut cum anima sua rationem iniret, DEUM bonis operibus placaret, vasa colligeret, & Divinæ Voluntati in omnibus se resignaret. Nostri porrò intellecta ejus ægritudine illum officii causâ crebrius adibant, ut languentem inviserent, & spiritualibus alloquiis consolarentur. Neque ille se difficilem exhibuit in iis admittendis, expositurus aliquando consilii sui rationem, quam hucusque silentiò presserat. Sæpenu- merò ipse movebat sermonem, quærebátque, ut Patres moderno belli tempore se haberent in Hungaria? Quid de redimendis capti- vis nunc agerent transitum impredientibus bellò civili, & intesti- nis motibus? aliâque plura de facerrimo Redemptionis Instituto nostro (quod magnoperè semper commendabat) per otium scisci- tabatur. Respondebant Patres, quod res erat, addebántque, Li- brum recentè typis prodivisse de captivorum Redemptione tra- ctantem, quem etiam, cùm ejus lectionem Sua Excellentia sibi gratam fore significasset, proxima occasione eidem attulerunt, tanta Eiscopi voluptate, ut inter acutos morbi dolores codicem a capite usque ad calcem pervolverit, & hòc condimentò ægri- tudinis suæ molestias edulcaverit.

IV. Cùm sæpiùs ad Indulgentissimum Præsulem officii me- mores redirent nostri, & ipse secreti sui consilii non immemor, quod nemini ante tempus volebat cognitum, de nova quadam Ordinis nostri fundatione cogitaret, tandem exeunte mense Se- ptembris post domesticas rationes probè jam subductas tempus esse rebatur supremam voluntatem suam exequendi. Mittit igitur epheborum suorum de numero quendam, qui nunciaret P. Martino Commissario Generali, se habere, quod cum eodem con- ferret: veniret itaque, quamprimùm id fieri posset. Venit Pa- ter, rerum inscius, solùm tanto Præsuli obsequendi studiò du- ctus. Post datam officiosa verborum civilitate mutuam salutem Præsul in hunc modum fari exorsus est: *Eruntne Patres contenti cum viginti florenorum Rbenensium millibus pro fundatione unius mo- nasterii Vestri Ordinis in Hungaria?* Hac insperata quæstione P. Commissarius majorem in modum exhilaratus incunctanter repo- suit: *Excellentissime Domine Præsul non solum erimus contenti, verùm & contentissimi.* Mox intulit Præsul (juvat propria ejus verba referre, quæ etiam suis litteris per modum cessionis in vivis, die decima septima Octobris ad nos exaratis, ipse postea inseruit) *Jam pridem banc piam intensionem erga Ordinem Sanctissimæ TRINI- TATIS in corde meo foveram, & quidem in eam fundationem qua- draginta florenorum millia constitueram: sed novit Paternitas vestra in his seditiosis motibus Regni nostri statum, ubi ego universa bona mea, & Episcopalia & patrimonialia & allodialia ob illibatè conservatam fide- litatem erga Augustissimam Domum Austriacam prorsus amiseram, & ex parata pecunia, quam piis fundationibus destinaveram, me cum familia mea a sedecim jam mensibus sustentare debui, ne proinde & residuam totaliter consumam, & conceptæ piæ fundationes in fumum abeant;*

1704.

Visitat a
nostris fre-
quentè.

Liber de Re-
demptione
captivorum
tractans ei dan-
tur.

Mentem suâ
exponit.

Ejus intentio
hòc scripto
explicatur.

1704. abeant; iudicavi expediens fore, si residuam adhuc in paratis pecuniam alicui certo religioso loco elocem & concedam, qui vita mea comite consueto sex pro centum censu meis necessitatibus quotidianis subveniat. Et quia inter reliqua loca sacra occurrit mihi Ordo Sanctissimæ TRINITATIS de Redemptione captivorum, & signanter Domus Viennensis, ob id eidem Sacro Ordini viginti mille florenos Rhenenses effectivè assignavi his sub annexis conditionibus. Primum, ut eandem summam ad securum locum elocet, ex quo censum consuetum bis quotannis mihi subministret, habiturus pro fatigio condignam discretionem. Secundò, si me in hac vita, vel maxime longissima mea in indispositione fatis cedere contigerit, ea Summa ipsò factò cedat eidem Sacro Ordini, ea tamen sub expressa conditione, ut Budæ, vel alio in loco Hungariæ Cœnobium erigat pro suis Religiosis, & pro peccatrice anima mea Sacra celebrent, & orationes ad DEUM fundant. Hactenus Præsul Pientissimus, fermè locutus, mentem suam explicuit, & eadem prorsus verba scripto schediasmati inseruit, quod Patri Commissario Generali ad manus tradidit custodiendum.

Gratias agitur, & voluntati ejus satisficit.

Tradit pecuniam Fundationis,

Quod plus inventum constituitur.

Fundatio inseritur testamenti tabulis.

V. Illis auditis P. Commissarius Generalis Excellentissimo Episcopo debitas gratias persolvit, & suas suorumque preces ac sacrificia pro ejusdem incolumitate obtulit. Neque diu cunctatus Pater, locum protinus circumspicere cœpit, in quo dicta pecunia ad censum securè deponi posset. Cùm apud diversos id tentasset nullo successu, tandem Viennæ apud Status Provinciæ inferioris Austriæ commodissimum, atque tutissimum locum invenit, ubi pecunia recepta, & accurata solutio ad singulos sex menses promissa fuit. Continuo Pater Præsulem Fundatorem de hac occasione reperta edocuit, qui eandem majorem in modum laudavit, & approbavit. Trigesima itaque die mensis Septembris iterum accersito Patri Commissario Generali arcam cum clavi tradidit, in qua viginti florenorum millia asservabantur; monito tamen prius eodem Patre, ut pecuniam sollicitè numeraret, & si quid fortassis deesset, id sibi adtutum renunciaret, pollicitus, ab se confestim defectum redintegratum iri. Numeratâ pecuniâ ducenti viginti tres floreni constitutam summam superâsse reperti sunt, quos Pater absque mora Excellentissimo Præsuli restituit, hoc factum impensè admiranti, & incorruptam religiosi viri integritatem grandibus encomiis extollenti.

VI. His aliisque ritè confectis Excellentissimus Præsul cum inevitabilis necessitatis horam maturè antevertere cogitaret, quatenus tantò majus deinceps otium nancisceretur, quo a terrenis curis expeditus piis meditationibus se ad instantem transitum præparare posset, Testamenti, seu ultimæ voluntatis tabulas ex indulto Apostolico legitimè condidit, ubi numerò XII. priorem dispositionem suam sequentibus verbis confirmavit: In eundem similiter finem alios viginti mille florenos assignavi Reverendis Patribus Trinitariis Viennensibus (ut patet ex eorum litteris recognitionalibus) quatenus & ipsi mihi solitum censum sex pro centum vita mea durante administrent, post mortem verò meam dicta summa iisdem pro erigendo certo conventu Budæ, vel alio in loco in Hungaria cederet. Ut proinde hæc quoque dispositio mea locum habeat, onero conscientias dictorum Patrum Trinitariorum, si dispositioni huic meæ satisfactum non fuerit, ac pro peccatrice anima mea DEUM non oraverint.

CA-

C A P U T XIII.

Imago Beatissimæ Virginis MARIÆ, de Behtlehem 1705.
dicta, aliquamdiu absens in nostram Ecclesiam Viennensem
reponitur, & impetratum simul sanitatis beneficium
reconsetur.

I. **A** Nnô Christianæ Salutis millesimô septingentesimô quintô
Cæsareis Aquilis omnem ferè Europam victrici cursu pervagantibus licuit tandem Viennensibus a concepto pavore respirare & securius degere. Hac de causa domus nostræ suppellectilia, quæ ad urbem misimus, sub hujus anni principio in cœnobium revocata suis locis reddidimus. Hæc inter censebatur Devotissima Virginis DEIPARÆ Imago cognomentô de Bethlehem, ante decennium ferè in nostro Templo fidelium devotione culta, atque ob impetratam a morbis sanitatem in paucis nota, ut picta aliquot anathemata, & alia argentea dona, ejus tholis appensa, testantur. Hanc autem sacram imaginem ex suprema voluntate adscripsit Ecclesiæ nostræ Domina Theresia Sanchez morum Institutrix Filiarum Principis Fundorum & Mansfeldæ. Obiit illa die vigesima Novembris superioris sæculi annô nonagesimô quintô, & in nostra Ecclesia sepulta eandem sacram imaginem cum aliqua dote secum deferri jussit, atque publicæ fidelium venerationi ibidem exponi desideravit.

Mitiora redeunt tempora.

Domum reducantur, quæ in urbe cultodiebantur. Cum B. V. MARIÆ imagine.

Donatrix ejus

II. Sed cùm hæc sacra imago decem ferè mensibus ob circumvolitantium & in urbis vicinia grassantium hostium timorem a sua sede abfuisset; demum quartâ Januarii, quæ hîc annô in diem Dominicam inciderat, suo altari ante sacrum, inter musicos concentus solemniter decantatum, magna confluentis populi approbatione ac voluptate restituta fuit. Hîc signô sublevatô pollicebantur sibi plerique pacatiora tempora, dum *Stella maris* gratiarum fulgores cœpit exerere, quos licet singillatim recensere minimè constituerim, ut tamen ingratae mentis notam effugiam, impetrare a me non possum, quin saltè illud beneficium impræsentiarum recenseam, quod, ut omnes tunc Religiosi nostri viderunt, & noverunt, mihi quantumvis indigno & immerito collatum fuit. Referam itaque ad Divæ Virginis honorem, quod taceri sinè piaculo nequit: Eadem die quarta Januarii post meridiem ante horam primam, Ecclesiæ foribus jam obseratis, cùm nemo exterorum adesset, aliquot nostrum accesseramus ad ejusdem DEIPARÆ Virginis aram, ibidèmq; in genua provoluti affectu filiali salutavimus Gratiosissimam Hospitem, Matrem & Patronam nostram, post longa desideria ad sedem suam reversam. Cæteros inter & ego quoque, qui hæc scribo, me reliquis comitem adjunxi, & licet diuturna quartanæ febris sævitie afflictus fuissim, cum aliis tamen ante thronum cœlestis Reginæ procubui, & Clementissimam DEI Matrem supplici prece rogavi, ut me a morbo, medicorum artem tam diu eludente, liberare dignaretur. Persolutis sincero corde precibus spe firma & interiore solatio delibutus ab

Solemnis sacrocolitur.

Autor a febris quartana liberatur.

1705. ejus ara recessi : erat autem dies illa mihi , ut vocant , critica ob febrim post tres horas ab oratione facta redituram ; sed neque die illa , neque sequentibus me paroxysmus ullus tentaverat : unde perspicue notavi , me luculentâ gratiâ a morbo liberatum fuisse , & præpotente DEIPARÆ Virginis patrociniô sanitatem recuperâsse , cui eam unicè in acceptis retuli , firmissimè persuasus , hoc beneficium mihi nonnisi peculiari prodigiô obtigisse. Divæ igitur Sospitatrici meæ , ut quoquô modô gratum me exhiberem , in Ejus laudem paucos depanxi versiculos , & secundum aram appendi , qui postmodum typis etiam prodire , atque in plurium venerunt oculos , gratiæ illius testes. Reductionis autem hoc festum quotannis Dominicâ primâ Januarii solemnî sacrô inter musicos concentus hucusque celebratur.

Solemne Sacramentum quotannis.

C A P U T XIV.

In Viennensi Coenobio nostro Bibliotheca instituitur.

Bibliotheca
vetus monasteriorum instituta.

Bibliotheca
vetus monasteriorum instituta.

P. Martini
adjumenta.

Libri bonitate
præstant non
multitudine.

Librorum
numerus.

I. Eodem aîno ad studentium utilitatem pulcherrimum Majoribus nostris in mentem venit consilium , vel potius desiderium , videlicet , in nostro Coenobio Viennensi pro veteri omnium fere monasteriorum instituto Bibliothecam aliquam , sive librariam suppellectilem comparandi ; pauculi siquidem hucusque nobiscum habitaverant codices , atque adeo sæpius necesse fuit volumina non sine gravi temporis dispendio & claustralis solitudinis violatione conquirere , aut mutuare , quamvis non semel ludificata spe nostra hunc laborem frustra subiêrimus. Quamobrè ut hujusmodi incommoda stirpitus imposterum tollerentur , necessarium duximus aliquid moliri , quô perniciosæ huic inopiæ occurreremus. Die itaque vigesima tertia Martii in communi regularis disciplinæ lustratione uni nostrum Bibliophilo hæc operosa provincia demandata fuit , qui paucos illos tunc in coenobio repertos libros separato in loco sub clavi custodiret , & Bibliothecæ augmento imposterum pro viribus studeret. Id ipsum alii privatis industriis conati sunt , & ut de cæteris taceam , laudanda fuit hic imprimis sollicitudo P. Martini ab Ascensione , tunc temporis Commissarii Generalis , viri in bonis litteris toto vitæ tempore enutriti , qui præstantiorum Theologorum sibi pridem notitiam paraverat , & sumptus non modicos ad hunc finem destinaverat , ut boni , & religiosorum studiis necessarii compararentur Auctores ; in quibus tamen nolebat spectari multitudinem , sed præstantiam & bonitatem librorum , satis nimirum gnarus , in his solis Bibliothecæ perfectionem consistere.

II. Crevit sensim inter triginta & aliquot annos hæc nostra Bibliotheca , ut numero librorum septem millia facile exuperet , & quotidianis etiamnum incrementis accrescat. Nihil hic desideratur , quidquid ad quamcunque facultatem vel scientiam expeti valet ; nam præter multiplices rarosque diversorum Bibliorum codices tenet omnes Sanctos Patres , veteres atque recentiores

Theo-

Theologos, sacrarumque Litterarum Interpretes, Juris utriusque Commentatores, item Philosophos, & quidquid ad Asceticam, vel Ecclesiasticam Historiam pertinet: nec desunt politioris litteraturæ cum notis variorum Scriptores; ut fileam bonæ notæ Manuscripta, atque alia tum antiquitate, tum raritate ex eruditorum judicio prorsus singularia volumina; in quibus nunc consistit pretiosior nostri Cœnobii supellex multo labore ac sumptu, nec minore felicitate collecta.

III. Hanc unice suspicimus tanquam nostræ militiæ armamentarium, veritatis promptuarium, solitudinis solatium, pietatis fomentum, otii negotium, & medicam animorum officinam. Libet hîc ad Bibliophilorum solatium & simul incitamentum Bessarionis Cardinalis Tusculani de suis libris adscribere sententiam, qui in epistola Viterbii annô 1469. IV. nonas Maji ad Senatum Venetum data, quâ Basilicam S. Marci suæ Bibliothecæ hæredem instituit, ita locutus est: *Nullam magis dignam atque præclaram supellectilem, nullum meliorem præstantioremque thesaurum mihi posse parare existimabam. Vocibus pleni, pleni antiquitatis exemplis, pleni moribus, pleni legibus, pleni religione vivunt, conversantur, loquunturque nobiscum. Docent nos, instituunt, consolantur, resque a memoria nostra remotissimas, quasi præsentibus nobis exhibent, & ante oculos ponunt. Tanta est eorum potestas, tanta dignitas, tanta Majestas, tantum denique Numen, ut nisi libri forent, rudes omnes essemus, atque indocti: nullum ferè præteritarum rerum memoriam, nullum exemplum, nullam denique nec humanarum, nec divinarum rerum cognitionem haberemus.* Hæc Bessarion Cardinalis.

Eorundem
Commendatio
ex Bessarionis
Cardinalis
sententia.

CAPUT XV.

*Pragensis Cœnobii urgetur Fundatio: impetratur
ibidem pro tempore Hospitium, & proximè futura*

Redemptio ad impetranda subsidia per Bohemiam Metropolitana Auctoritate promulgatur.

I. **M**editata Cœnobii Pragensis Fundatio, negotium profectò non parvi moliminis, cui feliciter consumando sicut totis nunc viribus incubuimus, ita invincibiles propè difficultates superare debuimus. Sed quidquid egissemus, ad extremum tamen naufraga spes nostra in syrtes imegisset, nisi lapsantem causam nostram LEOPOLDUS Imperator Augusta sua potestate sustentasset, ac justissimò suò imperiò nobis asseruisset, quod nullis precibus impetrare potuimus, adversantibus jam indies pluribus & inutilem conatum nostrum tacite non solum, sed & in conventiculis irridentibus. Prævaluere tamen rationes a Celsissimo Principe Archi-Episcope in nostrum favorem allegatæ, quibus Regiæ Locumtenentiæ Rescriptum ex parte suffragari videbatur. Cætera porro argumenta quæ majore ex parte in perpetuis quiritationibus consistebant, debiliora esse censebat cum sapientiore Nobilitate Sapientissimus Imperator, quàm ut propter talia non

Archi-Epis-
pi & Locum-
tenentiæ arbi-
trium sequitur
Imperator.

Zzzz

admo-

1705. admodum urgentia momenta nobis stabile domicilium Pragae negaretur. Itum est igitur in sanctiorem sententiam sequenti Decretò ad Regiam Locumtenentiam expeditò.

LEOPOLDUS.

Decretum
Imperatoris.

Dilecti Fideles : Postquam a vobis humillimè presentatum fuit, quòd super Patrum Trinitariorum Redemptionis captivorum pro Fundatione exorata cessione deserti loci illius, propè Sacellum Divi Lazari in Civitate nova Pragensi siti, requisitò a vobis desuper tam Ordinario Loci, quàm Magistratu civico sub 10. Decembris anni proximè elapsi demissè perscriptis, Clementissimè resolvimus, & statuimus, ut memorati Patres Trinitarii in dicta nova civitate Pragensi in praefatum desertum locum ad Sacellum Divi Lazari assumantur, & ab initio ibidem per modum Hospitii, usque dum formalem conventum fundare possint, commorari, & secundum Statum ipsorum Institutum vivere, dein verò pravia debita licitatione cum Magistratu & Communitate super hoc deserto fundo tam quò ad onera personalia, quàm realia cum exhibitione equivalentis patisci posse eisdem concedatur; quamobrem Clementissimam Nostram Resolutionem non solum vobis, sed etiam omnibus illis, quorum hoc scire interest, pro notitia Benignissimè significare volumus Vienna 2. Maji 1705.

Ad alium locum nos convertimus propter oppositiones.

Matris Dolorosae Sacellum cum habitationis domo.

II. Clementissimò hòc Cæsaris Decretò planè confectum esse negotium arbitrabamur, verum id spe meliore, quàm successu; nam circa sacellum S. Lazari continuo aliæ atque aliæ velut ex equo Trojano subnatæ sunt difficultates nonnisi ingenti sumptu & longissimi temporis jacturâ evincendæ. Hæc oppositio necessitatem nobis peperit non admodum ambiendi locum illum, tot difficultatum involucris intricatum, sed oculos ad alium convertendi, in quo tantisper pedem figeremus, donec fortuna magis propitia nobis aspiraret. Erat Neo-Pragæ in remotiore urbis loco ad rivulum *Botitz* (cujus omnis utrinque ora veteri Bohemæ lingua in *Slup* sive, ut Latine id proferam, ad *Columnas* nominatur) Sacra quædam ædícula in honorem *Matris Dolorosæ* cum modica habitatione constructa, quam olim emeriti & senio gravati Presbyteri incoluerant, sed eandem ob tædiosam loci solitudinem rursus deseruerant, domiciliò cum fundationis censu ad magnum Archi-Episcopale Collegium, quod Aula Regia nuncupatur, translatò, ut ibidem morum gravitate, & virtutum splendore, longique temporis experientiâ junioribus alumniis prælucere, a quo tempore locus ille usque ad nostrum adventum desertus remansit. Nunc eum post nos obtinent sorores S. Elisabethæ, infirmis mulieribus ministrantes. Hanc itaque stationem P. Joannes sibi suisque precariò incolendam a Celsissimo Principe poposcit; qui ut nobis medullitus favebat, propensissimè annuit,

annuit, eandemque possessionem, si nostris desideriis arrideret, se nobis in proprietatem collaturum promisit. Cum verò Pater id minimè intenderet spe meliorem locum cum tempore impetrandi, iussit tamen locum interim nobis tradi pro libero atque gratuito incolatu, & Reverendissimo ac illustrissimo Domino Danieli Mair Episcopo Tyberiadis, suo in spiritualibus Vicario Generali & Officiali, postea quoque ob insignia merita ad Archi-Episcopatum Pragensem evecto, in mandatis dedit, ut nos eò solemniter introduceret.

III. Quarto igitur, & vigesimo die Sextilis, in festo nimirum S. Bartholomæi Apostoli, P. Joannes Reverendissimo & illustrissimo Domino Generali Magistro Sacri & Militaris Ordinis Crucigerorum cum rubea Stella pro liberali ad pedem Pontis hospitio, hætenus concessio, gratias quàm officiosissimè persolvit: Ille verò gratum hospitem reciprocè constanti prosecutus affectu suam eidem ulterius obtulit operam, & ut vetera novis cumularet beneficiis, simulque amorem, quo ordinem nostrum complectebatur, testatum faceret, novum illud domicilium, quod ex Archi-Episcopi permissu incolendum suscepimus, copiosâ in multos dies annonâ liberaliter instruxit. His ita transactis publica introductio ad dictum Sacellum & domum inter consuetas cæremonias illico successit, absque ulla quidem majoris ostentationis pompa, non tamen absque honorifico exterorum concursu, qui hunc actum suâ præsentia decorârunt, e quorum etiam numero fuit Reverendissimus Abbas Emautinus Antonius Ordinis S. Benedicti, qui de novis vicinis sibi gratulatus primum Missæ Sacrificium ibidem celebravit. Comparuerunt quoque Neo-Pragensis Urbis Consul & aliquot ex Senatoribus pium in nos affectum testantes.

IV. Precario interim Domicilio obtento Celsissimus Princeps Archi-Episcopus in menses singulos de suis bonis certam nobis constituit eleemosynam, insuper & Redemptioni captivorum utiliter providere studuit. Innotuerat ei P. Josephum a sanctissimo Sacramento Redemptorem novam moliri Redemptionem juxta solemne Ordinis nostri Institutum, quod ille tam pium propositum, ut suâ quoque industriâ secundaret, precibus ejusdem P. Joannis exoratus ad singulos Archi-Diœcesis Vicarios rurales & Parochos per Reverendissimum Consistorium suum Litteras jussit exarari tenoris sequentis:

Venerabilis ac Eximie, Nobis Dilecte.

Notum sit vobis, quod Reverendus & Religiosus P. Joannes a Cruce Ordinis Sanctissime TRINITATIS Redemptionis captivorum Procurator Generalis hic Neo-Praga propè rivulum Botitz, vulgò in Slap ad Matrem Dolorosam pro interim degens Nobis reverenter exposuerit, qualiter Religiosus P. Josephus a Sanctissimo Sacramento ejusdem Sacri Ordinis Sacerdos ac Captivorum Redemptor vice jam * tertia ad Gentes paganorum pro captivis ex tyrannica

1705.

Illud nobis
promittitur.

Reverendiss.
Generali Ma-
gistro Cruci-
gerorum gra-
tiâ persolvun-
tur pro Hospi-
tio & benefi-
ciis.

Annonam
nobis provi-
det.

Introductio
ad novum ho-
spitium.

Primum Sa-
crum.

Redemptionis
captivorum
ab Archi-Epi-
scopo provi-
detur.

* Secunda.

1705. servitute liberandis Christianis intra breve tempus, & quidem post aliquot septimanas sit profecturus, Nobis tam suo, quam totius Sacri Ordinis nomine humiliter supplicando, ut quandoquidem pro ejusmodi liberatione magna media pecuniaria requirantur, per hanc Archi-Diœcesim Pragensem ubique locorum certior fiat promulgatio, quatenus piis eleemosynis ex amore proximi, & ex Christiana compassione praeconsensitis captivis pro cujusvis facultate & libitu charitativò aliquò subsidio subveniatur. Nos zelò miserabilium ejusmodi captivorum commoti harum serie, idque de praecepto & gratiosissima voluntate Suae Reverendissimae Celsitudinis Domini D. Archi-Episcopi (titulus) vobis mandamus, ut quamprimum praesentes Nostrae ad manus vestras pervenerint, adjuncta iis exemplaria impressa, non tantum per Parochias, sed etiam monasteria tractus vestri quantocius distribuatis, & tam vos, quam subordinati vobis Curati miserabilem statum sub jugo tyrannico degentium captivorum iteratis vicibus Auditoribus efficaciter & nervosè exponatis, eosdemque ad largam eleemosynam pro pio hocce opere, & inestimabili charitate applicandam adhortemini. Collectam autem hujusmodi eleemosynam quilibet Curatorum, adjecta etiam sua in Vicariatus officio deponet. Vos verò eandem huc Pragam ad Cancellariam Archi-Episcopalem Jacobo Josepho Javoriczki Dacii Salis Ecclesiastici jurato Cassario contra opportunam quietantiam, soluta prius exinde Tabulario mercede, unà cum nominibus illorum, si quos Regni hujus incola consanguineos, cognatos aut patriotas sub jugo gentis barbarae etiam nunc gementes habent, deponi facietis; facturi in hoc opus Christianae Charitatis plenum, & Nostrae voluntati satis. Pragae in Cancellaria Archi-Episcopali die 10. Decembris Anno 1705.

Reverendissimi ac Celsissimi S. R. Imp. Principis Domini D. Joannis Josephi Archi-Episcopi Pragensis (titulus) Vicarius in Spiritualibus Generalis, & Officialis, totumque Archi-Episcopale Consistorium Pragense

D. J. Majer
V. G. & Officialis.

Redemptionis
promulgatio-
ne Ordo ma-
gis innotescit.

V. His Litteris adjectum fuit impressum folium in omnibus Ecclesiarum valvis pro cunctorum notitia affigendum, quod eandem promulgationem triplici ejus Regni lingua Latinâ nimirum, Germanica & Bohemica expressam continebat. Nec mora! celeriter per universam Archi-Diœcesim mandata deferuntur, & publicantur; quâ diligentia factum fuit, ut Ordinis nomen & Institutum, haecenus parum cognitum, veluti luce meridiana illustra-

illustratum singulis, etiam rudibus, innotesceret, ipsaque rei novitas atque necessitas per omnia pulpita & fora celebrata animos opulentiorum ad conferenda subsidia alliceret, qui ad opus DEO gratum & hominibus adeò salutare largam stipem contulerunt, ut tantò plures patriæ municipes e Turcarum servitute eximerentur.

1705.

CAPUT XVI.

Legendus LEOPOLDI MAGNI Romanorum Imperatoris obitus; & ejus in Ordinem nostrum collata beneficia commemorantur.

I. **I**N communi bonorum omnium luctu, quem hòc annò Augustissimi LEOPOLDI, hujus nominis PRIMI, Imperatoris obitus toti Germaniæ induxit, gratitudinis officium nos commonefacit gloriosos ejus venerari cineres, & obtusò etiam tenuisque nostrò calamò parentare tanto Monarchæ, qui ob rerum gestarum magnitudinem & multitudinem agnomentum MAGNI, & ob inculpatam vitæ integritatem, virtutesque Christiano Principe dignas a plerisque etiam titulum SANCTI obtinuit. Debetur sanè honos iste Munificentissimo plantationis nostræ Creatori, Proto-Parenti & Fundatori.

Luctus in obitu Cæsaris.

Nec mihi si centum DEUS ora sonantia linguis,

Ingeniumque capax, totumque Heliconæ dedisset,

Id pro dignitate, pro munere ac merito exequi valerem; excedunt siquidem tot pulcherrima beneficia Tullianam facundiam, & omnem dicendi facultatem exsuperant tanta nomina meritorum.

II. Tam Sacri Capitis in urnam funebrem, eheu! depositio devinctos profectò nos, si unquam aliàs, maximè prostravit, affixitque cordis mœrore acerbissimo. Terruit primum, velut ante fulmen fulguris coruscatio, pias mentes, cum vigesima sexta die mensis Aprilis Cæsaris labascens valetudo Medicorum acueret solitudinem; vix namque tristis hujus nuncii fama percrebuit, dum quasi in discrimine communis Parentis actutum omnia de cœlo terræque advocata sunt sive remedia, sive suffragia. Indictis ad præcipuam S. Stephani Proto-Martyris Urbis Basilicam quadraginta horarum precibus prorogandæ vitæ, atque recuperandæ sanitatis gratia Clerus & populus, Magistratus omnes, & Ordines in vota sua cœlum fatigavère. Spem inter & metum omnes universim anxios tenebat Chari Principis desiderium, necessitasque, ideòque ad omnes aras supplicatum fuit quàm ardentissimè. Postremò ingravescente periculo Cæsaris cubili sunt illata Sacratiora quæque cimelia: CHRISTI nimirum passi sanguis, Spina de vulnifica Sacri Capitis Corona, & Clavus, quò Cruci suffixus fuerat mundi Salvator, aliæque Sanctorum Lipsana, aurò gemisque pretiosa, in Cæsarem Hierophilacio reverenter asservari solita. Insuper, & Reliquiæ Venerabilis N. P. Thomæ a Virgine, quarum efficaciam in levandis somni difficultatibus

Ejus ægrotudo

Preces pro Cæsaris salute.

Sacra Lipsana afferuntur.

1705. effectus non semel probaverat, pariter mutuò acceptæ, & imperiali Conclavi illatæ fuerunt.

Cæsar obiit.

Ætas ejus.

Regimen.

III. Verùm terrâ, cœlôque pro tanti Principis anima certantibûs de quinta Maji victoria tandem cœlo cessit, qua die tertio quadrante ante horam quartam a meridie omnibûs Christiano more receptis Ecclesiæ Sacramentis, & ritè dispositis universis **MAGNUS LEOPOLDUS** velût Sol, in ipso occasu major, inter pias complorantis Augustissimæ Familiæ lacrymas placidissimè ad beatæ vitæ immortalitatem transivit, aquâ circa pectus intercute extinctus, meliore ejus parte, animâ, supernis (ut piè credimus) illatâ sedibus, & inenarrabili sui in terris relicto desiderio. Vixit cum nunquam intermoritura gloria annos sexaginta quatuor, menses decem, dies sex & viginti: Romanum Imperium Clementissimè moderatus per annos septem & quadraginta; duobus solum Imperatoribus Antecessoribus rarò exemplò suppar, Augusto nimirum Primo Cæsari, Romani Imperii Conditori, qui imperaverat annis quinquaginta sex, licet, si a pugna Aëtiaca ætas ejus, ut a multis fieri solet, computetur, solummodò anni quadraginta tres prodeant; & Friderico III. ex eadem Austriaca Domo Imperatori, qui annis quinquaginta tribus ad clavum sedit Romanæ Reipublicæ. Sacram verò Regni Hungariæ Coronam Noster **LEOPOLDUS** inter multas & varias vicissitudines tenuit annis quinquaginta, & Bohemiæ ferè totidem, unò videlicet minus annò.

Varia omnia mortem ejus præcedunt, & sequuntur.

IV. Mortem adeò sensibilem varia præcessere & subsequuta sunt gravis mœroris omnia, passim ubique jam nota & divulgata; nam Aquila Belfontana, Serenissimi Filii Regis **JOSEPHI**, diebûs præcedaneis ovum pepererat, a vetusta experientia & antiqua observatione nunquam non ominosum, quod & idem nunc sinistri aliquid portendere videbatur. Illud autem in irrationalibus animantibus multò mirabilius fuit, quòd natu major Aquila, ex iis, quæ in palatio tanquàm viva Romani Imperii insignia & symbola aluntur, post meridiem ab hora tertia usque ad quartam toto tempore, quo Cæsar in agone cum morte luctatus est, in area expansis alis humi procubuerit, altera verò ab aula morientis Cæsaris ad palatium Serenissimi **JOSEPHI** Filii Regis super mœnia transvolaverit, quin ullo conatu ad suam priorem stationem repelli potuisset. Sol præterea, qui eadem die per intervalla in nostro horizonte subobscuriusculus meare notabatur, Orbi Christiano imminentem luctum prognosticabat. Huc etiam referunt quidam terræ motum, aut potius tremorem, quò Neapolis Austriæ concussa fuit. Sequens tamen eventus Cæsaris Funus certius propiusque præfagire putabatur: in interiore nempe Imperatoris conclavi Eberstorffianæ arcis, pridem ob circumcursantium hostium motus non recluso, ignotæ manûs caractere parieti legebatur inscriptum: 1705. Amen. Porro Viennæ omnes Cæsareorum horologiorum rotæ gravioris infirmitatis tempore, ne suo pulsu lauguentis Principis quietem turbarent, per aliquot dies sufflaminatæ, in morientis Cæsaris cubili post tertiam horam

horam tertium quadrantem non sine admiratione suo sonitu expresserunt, in quem temporis articulum inciderat obitus Augusti, ut præter alios plurimos Princeps Mansfeldius notavit, qui sub idem tempus aderat testis oculatus. Neque minus observatu dignum est in Cæsaris morte, quod numerus V.^{us} toties conveniret; decessit namque anno hujus sæculi V.^{to} Mense hujus anni V.^{to}, die mensis V.^{to}, atque ætatis suæ anno LXV.^{to}.

V. Magna hæc fuerunt in excessu tanti Principis ostenta, qui per omnem vitam suam & nomine & factis MAGNUS erat. Merito quidem LEOPOLDUS MAGNI cognomentum ab INNOCENTII XI. Summi Pontificis oraculo jam pridem indeptus consensu omnium populorum sibi proprium asseruit, qui gestorum præstantiâ & virtutum magnitudine maxima quævis nomina aut æquabat, aut superabat. Erat enim verò Magnus Consiliò, Magnus Industriâ, Magnus ingeniò, Magnus pietate, Magnus prudentiâ, Magnus justitiâ, Magnus vitæ Sanctimoniâ, Magnus in propaganda gloria DEI, Magnus in stabilienda Religione Catholica, Magnus in Superûm cultu, Magnus in oppressorum defensione, Magnus in morum integritate, Magnus in litterarum eruditione, Magnus in conciliandis fœderibus, Magnus in debellandis hostibus, Magnus in victoriis, Magnus in bello, Magnus in pace, Magnus in structura publicorum ædificiorum, Magnus in quibuscunque operibus suis. Omnia, quæ dixit, scripsit, fecit & cogitavit, non fuere nisi Magna; quod nec ipsi etiam hostes ejus, tanta namque est vis veritatis, unquam diffiteri sunt ausi.

VI. Quot tituli, tot magna volumina implenda forent, si quis pro dignitate ea litteris exequi vellet, quæ promeritus est LEOPOLDUS MAGNUS: id equidem multi prægrandibus libris præstiterunt, qui tanti Principis res gestas cultò satis & elimatò stylò ad posteritatem transmiserunt, quamvis nemo satis eas pro meritis celebraverit. Nos ne in fœcundissima materia Lectorem prorsus jejunum dimittamus, neque tamen institutæ brevitate limites transiliamus, ea solummodò hic beneficia referemus, quæ tantus Monarcha Ordini nostro contulit, quibusque æviternam gratitudinem nostram jure promeruit.

VII. Religiosissimo huic Cæsari antiquissimum semper fuit omnes Sacerdotes, præcipuè tamen Regularium Ordinum alumnos non solum observantissimè revereri, & in eorum occursum (magna sanè dignatio, quâ plurimi confunduntur, qui superbiæ typhò inflati religiosas personas contemnunt) Imperiale Caput officiosè aperire, verum etiam quibuscunque posset beneficiis fovere, augere ac protegere: quamvis autem omnes promiscuè tantæ pietatis affectu complecteretur, peculiari tamen quadam propensione Ordinem nostrum excoluit, cujus Institutum, Redemptio nimirum captivorum, quò hætenus in suis amplissimis ditionibus caruerat, cum ei impendiò probaretur, nihil non egit, ut opus tam utile ac necessarium Provinciis suis implantaret, illudque in sua Viennensi Metropoli stabilitum subinde pro temporis opportunitate in alias urbes derivaret, oppidò semper lætari solitus,

A a a a 2

quando

1705.

Omnia Magas
in Cæsare.Cæsaris fama
latissimè pro-
pagata.Ordinis nostri
Summus Be-
nefactor.Pro constru-
enda nostra
Ecclesia Vien-
nensi fundum
donat.

1705. quando Majestatis Suae Auctoritate adversantes nobis difficultatum procellas compresserat, ut tunc non tam nobis, quam sibi metipsum assertam malaciam gratulari videretur. Et ille quidem hunc suum erga Ordinem nostrum affectum multo pluribus argumentis declarasset, si perpetuae bellorum tempestates ejus ærarium non ita exhausissent: Fundum tamen ipse nobis amplissimum pro construenda Viennensi nostra Ecclesia liberaliter donavit, in quo & Coenobii pars maxima consistit. Primum Fundamentalem Lapidem pro eadem Ecclesia Augustâ Dexterâ ponere ipse dignatus est, & ut opus assurgeret celerius, subsidia non contemnenda suppeditavit. Aliorum etiam culpis in nostrum subsidium conversis, quando delictum cujusdam viri nobilis, quod mortis poenam merebatur, multa pecuniaria punivit, quam nobis deinde ex æsse transcripsit. Ut jam non referam, quoties ipse ædificatâ postmodum Ecclesiâ suâ Præsentia nos honoraverit, Ordinisque Festivitates Augustissimâ suâ Personâ condecoraverit.

Primum fundamentalem Lapidem pro eadem ponit.

Subsidia procurat.

Frequens ad nos accessus.

Officia SS. PP. NN. ut Breviarium inferrentur, obtinuit.

VIII. Illud ad singulare universi Ordinis Trinitarii cessit ornamentum, quando ob devotionem, quâ Sanctos Fundatores nostros JOANNEM & FELICEM prosequabatur, ab INNOCENTIO XII. Pontifice Maximo obtinuit, ut eorum officium Ecclesiasticum per totum terrarum orbem de præcepto celebraretur, quam ille causam suâ potissimum Auctoritate evicit, scriptâ in hunc finem ad Oratorem suum Principem Antonium Florianum Liechtensteinium luculentâ epistolâ.

Auctor ut Illavense Coenobium fundaretur.

IX. Illavense Coenobium ut a D. Georgio Szecheniô Archiepiscopo Strigonienfi tantâ munificentia conderetur, LEOPOLDUS MAGNUS Cæsar præcipuus Auctor fuit, ut ejusdem ad Archiepiscopum eundem testantur exaratae Litteræ, ipsæque Szechenius idem in Diplomate suo disertis verbis fatetur.

Pozsoniensem Coenobium confirmat: Pragensis urget.

X. Pozsoniensem conventum nostrum Regia Confirmatione stabilivit. Pragensem verò tertia ante obitum die suis mandatis solidavit & fulcivit, ut paulò superius in decursu hujus anni recensuimus; plura facturum in Ordinis incrementum, si vita superstiti pacatiora tempora nactus fuisset.

Redemptioni captivorum favet.

XI. Præcipuò tamen studio ferebatur in Redemptionem captivorum, quod ille Institutum mirifice semper probavit, eique augendo Augustæ Conjugi ELEONORÆ, suapte ad hoc opus propensæ, persuasit, ut Nobilium Crucigerarum oblationes quotannis in captivorum Redemptionem erogarentur, quarum Ipse Solemnis assistens centum aureos nummos singulis vicibus ad offerentium incitamentum, & uberius captivorum solatium largiri consuevit.

A coenobii nostris iusta persoluta.

XII. Tantis a Faventissimo Cæsare cumulati beneficiis, quibus nulla par est, nec esse potest nostra gratitudo, pro aliquali hostimento tam insignium beneficiorum præter multa sacrificia, quæ ad aras litavimus, in omnibus etiam hujus nostræ Provinciae Ecclesiis Regiis ejus Manibus Solemnibus inferiis parentavimus, Sacro nimirum cantatō & Dictione funebri, quâ Defuncti Imperatoris merita, & laudes prædicabantur. Id ipsum etiam peculiariter præsti-

præstitit recens in nostra Ecclesia Viennensi instituta Sodalitas Sanctissimæ TRINITATIS, quæ Nobilissimo huic membro suo & Protectori extrema iusta summo splendore persolvit. Manet igitur, & in ævum manebit Gloriosissima tanti Monarchæ nobis Memoria imis insculpta pectoribus, infixaque medullis, & ad seram propagata posteritatem nunquam obliterabitur. Debetur id meritò his ac innumeris aliis Clementissimi Cæsaris beneficiis, de quo id jure affirmare possumus, quod alter nonnemo scripsit: *Hanc unam a Te habemus injuriam Cæsarum Macenas ter Optimè, ter Maxime, effecisti, ut æterna Tui memoriâ lassati vivere & mori cogemur ingrati.*

1705.

Item pecuniariter a Confraternitate.

CAPUT XVII.

Obitus D. Ladislai Episcopi Nitriensis, Regni Hungariæ Cancellarii, Nostri Comaromiensis Cœnobii Fundatoris.

I. **P**ost quinque dies ab excessu Augustissimi LEOPOLDI MAGNI Imperatoris VI. Idus Maji Funeris consortiò luctum nobis geminavit pia mors Reverendissimi & Excellentissimi Domini Fundatoris cœnobii nostri Comaromiensis D. Ladislai Episcopi Nitriensis & Regni Hungariæ Cancellarii. Alternis fatis ita properantur ad urnam caducæ res mortalium. Lenta infirmitas plerumque mortem accelerat, senioribus præsertim, quibus ex communi adagio Senectus ipsa morbus est. Et quid ego de senioribus loquor? Omnibus sanè mors singulis momentis insidiatur; omnes siquidem nascentes morimur, morituri vivimus omnes. Id ipsum non tam de se, quam de omnibus mortalibus Piissimus Job fatetur, dum ait: *de utero translatus ad tumulum.*

Mundana omnia tendunt ad interitum.

Job. cap. 10. v. 19.

II. Fidelis itaque hic DEI Famulus octo mensium decursu inter gravissimas ægitudinis molestias decubuit, ætate pariter fatiscens quasi aurum in igne probatus, ut nitidiorem animam ad astra transmitteret. Et ille quidem vitæ jam satur ob quotidianas eo tempore patriæ suæ clades, vulnera & calamitates ultimæ necessitatis horam a DEO præstolabatur, quam cum ex defectu virium propius adesse sensisset, cognovissetque ex corporis imbecillitate vocantis Domini nutum, paratior ut cœlesti sponso occurreret, mundissimum paravit in anima Divinæ Majestati Domicilium, conscientiamque suam salutare pœnitentiâ frequentius expiavit, & quoscunque quantumvis leves animæ nævos in se observavit, eos protinus in aqua & sanguine, de fontibus Salvatoris haustis, eluit quàm exactissimè. Sumptò deinde ad iter æternitatis sacrò Viaticò, & Sacrò Oleò ad eliminandas defectuum suorum reliquias, ad supremamque cum morte luctam inunctus omnes cogitationes suas ad cœlestia transtulit, & humanarum rerum pertæsus cum Superis deinceps conversari voluit.

Diuturna Episcopi ægitudine.

Ad mortem piissimè se disponit sumptis Sacramentis.

III. Tempus nunc esse, & partium nostrarum rectè arbitramur, gratitudinis officium assiduè pervigiliis Beneficentissimo

4. Nostri ei continue assistunt.

B b b b

Funda-

1705. Fundatori nostro speciatim contestandi: quatuor ergo ex nostris diebus nocturneque sibi invicem succenturiati morienti Episcopo semper affuerunt, ut eum in suprema hac necessitate & piis consiliis consolarentur, & spiritualibus colloquiis recrearent, ac denique transitum ejus suis precibus munirent. Tandem die decima Maji, quod luculentiora signa instantis mortis apparerent, ad grabati latus utrumque nostri in genua provoluti DEUM pro decedentis animam, aut precibus exorabant, vel salutaria ex Sacris scripturis ad fidem, spem & charitatem corroborandam monita inspirabant, vel, ut Christianus mos est, DEO egredientem animam pie commendabant. His charitatis officiis ab ingressu meridiei usque ad horam ferè nonam constanter perfuncti sunt, quo tempore Devotissimus Præful mente integra & sensibus animam Creatori suo in osculo pacis reddidit ætatis suæ annò quintò & sexagesimò, atque adeò par ætate Augusto LEOPOLDO Imperatori, cui etiam haud disparem vitæ finem consecutus est fidelissimus DEI, Cæsaris, & Patriæ Minister.

Obiit 10. Maji.

Ab Imperatore ejus obitus prædictus fuit.

IV. Paucis ante mortem utriusque diebus fertur Augustissimus LEOPOLDUS Imperator, cum jam propè in extremis ageret, ex astante Eminentissimo Cardinali Kolloniczio sciscitatus fuisse, ut valeret Nitriensis Episcopus? Cui postquam Cardinalis respondisset, eum diuturna ægritudine exhaustum viribus notabiliter destitui. Subjunxit Imperator: *Regem in æternitatem ocyus sequetur Regni Cancellarius.* Vaticinio simillimum dictum, cujus veritatem exitus post paucos dies comprobavit.

Reliqua vita.

Natales.

Studia.

Romæ Doctoris lauream consecutus.

Ecclesiastica munia & Dignitates.

V. Sed quoniam mortem tam insignis Præfulis succinctò jam calamò descripsi, nihil abs re fecero, nec extra viam magnoperè ivero, si diverticulum isthoc capeffam, atque in Lectorum gratiam ejus reliquam vitam brevibus delineem ex diversis notiis, quas mihi suppeditavit Magni illius viri & Episcopi in tertio consanguinitatis gradu cognatus, Illustrissimus nempe Dominus Elias Beneczius Sacræ Cæsareæ Regiæque Catholicæ Majestatis Consiliarius; est autem ferè hujusmodi: Ladislaus Mattyassowski fuit oriundus e Comitatus Lyptoviensis Pago Mattyassovicz dicto, utrinque ex Nobilibus vetustorum stemmatum Parentibus, Patre quidem Georgio Mattyassowsky adhuc in viridi ætate nocturno tempore a prædonibus interempto. Matre verò Sophia Horanszky Stanislawi quondam Horanszky filia. Noster igitur Ladislaus ante tempus patre orbatus primis litterarum elementis in trivialibus ludis imbutus, tandem sublimioribus artium doctrinis excolendus se Tyrnaviam contulit, ibidemque absoluto Cursu Philosophico Divini Numinis instinctu ad Statum Ecclesiasticum vocatus Romam se contulit, ubi in Collegio S. Apollinaris Sacrosanctæ Theologiæ Lauream obtinuit. Demum ex illo omnigenæ eruditionis Emporio Annò salutis 1666. in patriam redux postquam ejus temporis Archi-Episcopo Strigoniensi Georgio Szelepchenio aliquamdiu in Sacellani munere servivisset, Parochialibus muniis Szeredini juxta Fluvii Vagi marginem obeundis admotus fuit, ubi Divini verbi præconio non sinè ædificatione multarum anima-

1705.

animarum & inculpatae vitae laude incubuit. Post hæc ad altiores honores promotus primum quidem Posonii in Collegiata, deinde verò in Strigoniensi Metropolitana Ecclesia Canonici dignitatem adeptus est; fuit etiam Archi-Diaconus in Diocesi Nitriensi, & titulum Abbatis S. Helenæ de Madocza obtinuit. Sub Georgio Szechenio Archi-Episcopo Strigoniensi Vicarii Generalis officium administravit idque magna scientiæ & integritatis commendatione. Transivit demum virtutum ac meritorum gradibus evectus ad Præposituram S. Martini in Scepusio cum charactere Electi Episcopi Temnensis, ubi aliquot annis commoratus rem Sacram simul & œconomicam ibidem jamjam labascentem tanta dexteritate tractavit, ut, quod antehac seu temporum injuriis de jure dictæ Præposituræ decessit, seu Regularis administrationis defectu imminutum fuit, sua solitudine cumulatissimè refarciêrit. Cum autem Civitas supra montem posita nequaquam occultari valeret; placuit LEOPOLDO I. Augustæ memoriæ Imperatori pia integri viri Conversatio, placuere pariter diversa ejusdem eruditionis & doctrinæ monumenta, placuit denique tontoperè recondita politicarum & juridicarum rerum cognitio, ut post pium Blasii Jaklin Episcopi Nitriensis & Cancellarii Regni Hungariæ ex hoc mundo transitum ad eundem Episcopatum sublimari meruerit, addito quoque Cancellarii munere, quod ab Antecessoribus Episcopis pridem fuerat administratum. Quod officium ille absque ulla factus suspitione totò decenniò sanctissimè obivit; justitiæ stateram ita moderatus est, ut nunquam in libramine ejusdem defectus quispiam comperiri valuerit.

VI. Demum cum sentiret corpus suum diversorum morborum infestationibus oppugnari; & quidem hinc arthritide cum paralyfi junctâ, illinc verò tympanitide cum asthma suffocativo copulata, facile præagere potuit, ingratos hospites istos mortis sese insinuantis infallibiles esse prodromos. Ut ergo Cœlum sibi propitium redderet, universam substantiam suam in pauperes divisit; nonnullis enim sacris Ordinibus, ut Religiosorum hominum precibus ejus anima adjuvaretur, opimas instituit Foundationes: & quidem Patribus Ordinis S. Francisci Minorum Okolicensibus, ad Provinciam S. Salvatoris spectantibus, conventum Vago fluvio vicinum, jamque in rudera desinentem pristino nitori restituit. In natali demum solo suo, pago videlicet Matyassowicz Xenodochium optimè dotatum fundavit. Vallem postea Auxilii seu Carthusiam S. Antonii de Lechnicz PP. Camaldulensibus, ut perpetui Asceterii nomenclaturam retineret, immani sumptu e manibus sæcularium exemptam, jure perpetuo transcripsit. Societati insuper JESU, præter ea, quæ in vivis eidem affatim elargitus est, foundationem insignem ad collegium Szegedini erigendum constituit, sub hac tamen conditione, si ibidem tutastatio ab invasione Turcarum maneret; quod si autem urbs illa a barbaris aliquando occupanda timeretur, decrevit, ut hæc fundatio cederet in perpetuam sustentationem decem Patrum Missionariorum ex eadem societate Jesu. Deinde Patribus qui a Scholis

Infirmas.

Foundationes.

1705. piis nomen habent, adhuc vivus jacto fundamentali Nitriæ lapide collegium stabilivit. Et ut eò melius doctrinæ salutaris surculi radices agerent, convictu etiam Nobilium locupletavit. In eadem porrò Civitate Seminarium Clericorum sub Protectione S. Ladislai Regis Hungariæ ubere cum proventu plantavit. Et, ut has omnes pias ipsius Foundationes Sanctissima TRINITAS unus DEUS in perpetuum conservare dignaretur, Ordini nostro Conventum in Hungaria, qui nunc est Comaromiensis, erigendum in ultimis suis tabulis ordinavit. Postea, ut & Familiæ suæ jam a compluribus sæculis florenti, ex accessionibus reddituum, & bonorum immobilium incrementis major nitor & decus accederet, Fratrueli suo Georgio Mattyassowsky arcem Lednicz cum amplissimo Dominio reliquit. His omnibûs ritè dispositis ad iter æternitatis ineundum se paravit, ut superiùs jam memoravimus.

Sepultura.

Memoria in
Conventu no-
stro Comaro-
miensi,

VII. Apparatum funebrem perquàm humilem esse voluit, vir verè Apostolicus, qui in omni vita sua mundanam pompam infensissimè oderat. Corpus ejus die duodecima ejusdem mensis Maji post Solis occasum ad templum Domûs Professorum Societatis Jesu Sandapilario curru devectum ibidem in conditorio æquè humili requiescit in pace, cujus piissimam animam, omnium fiderum altitudinem dudum supergressam fuisse, minimè dubitamus. Cæterùm ad perpetuam Tanti Præsulis de nobis optimè meriti memoriam in nostro Cœnobio Comaromiensi marmorea extat tabula infra fenestram ad gradus marmoreos, quibûs ad dormitorium ascenditur, cui uncialibûs litteris sequens insculpta legitur inscriptio:

D. LADISLAO EPISCOPO NITRIENSI
HUIUS DOMUS FUNDATORI BENEMERITO,
UT EJUS AD ARAS JUGIS FIAT MEMORIA,
HOC POSITUM EST MONUMENTUM.
ANNO DOMINI M.DCC.XXXIII.

AN